

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR :
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR :
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR :
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petiț**, Consilier la Înalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

— *Tribunalele polițienești și viitoarea legislație represivă*, de George Vrăbiescu, conferențiar la Universitatea din București;

— *Noțiuni practice de procedură civilă*, de Luca N. Ciobanu, jud. la Trib. Buzău. Prefață de d. Eugen Petiț, consilier la Înalta Curte de casație;

JURISPRUDENȚE:

— Înalta Curte de Casație și justiție, s. I: *Gheorghe Sion cu Gheorghe Tamaș*. (Omisiune. Motiv de revizuire, nu de recurs. Servitute de vedere. Vedere asupra proprietății vecinului. Ferestre sau balcoane. Necondiționarea de posibilitatea de a vedea și nici de existența sau neexistența de vexațiune);

— Curtea de apel Galați, s. I: *Soc. an. Anđré et comp. cu David Goldberg*. (Sechestrul asigurător. Debitor. Avere compusă din cereale. Aflarea lor în diferite porturi și magazine. Necondiționarea lor. Cheltuelile întrec valoarea. Vânzare cu anticipație. Legalitate), cu o *Notă* de Șerban Stroe, avocat;

— Trib. Ilfov, s. IV c. cor.: *Aristia Disescu cu Elisă Derussi*. (Văduvă săracă. Când moștenește? Act atacat pentru smintire de minte după moartea unei persoane. Aplicația art. 449 c. civ. Cerere de punere sub interdicție. Când este un sprijin în anularea actului?);

TRIBUNALELE POLIȚIENEȘTI

și

VIITOAREA LEGISLAȚIE REPRESIVĂ

Fiind în preajma modificării legislațiunii noastre represive, în vederea unificării, cași în preajma modificării sistemului nostru de organizare judecătorească, care urmează a fi pus de acord cu noile principii înscrise în viitoarele coduri, credem necesar a cerceta dacă este cazul ca viitoarea legislațiune să admită pe lângă judecătorii și tribunalele polițienești administrative, în vederea desconggestionării instanțelor judecătorești propriu

zise, cât și în vederea unei mai prompte și eficace reprimări în materia micilor infracțiuni.

Vom analiza problemul din punct de vedere istoric, pentru a putea vedea dacă suntem în măsură de a trage argumente din trecutul nostru; îl vom examina în lumina legislației comparate, insitând în special asupra legislațiunii engleze; îl vom analiza din punct de vedere al textelor noastre constituționale spre a vedea modul cum ar putea fi organizată această instanță; și apoi îl vom cerceta în raport cu legea micului parchet spre a putea vedea dacă o astfel de instanță nu ar corespunde tocmai posibilităților de a da eficacitate și mai mare acestei proceduri speciale referitoare la infracțiunile flagrante.

Deși nu posedăm o legislație veche scrisă sub raportul organizării instanțelor de judecată și nici a reglementării formelor procedurale, totuși, este știut că înainte de a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, organele administrative îndeplineau și misiunea de instanțe judecătorești. După cum afirmă cercetătorii trecutului nostru juridic (1), în Muntenia se constată pentru întâiași dată separațiunea între organele administrative și cele judecătorești sub domnia lui Alexandru Ipsilante, când „dregătorul începe să devie magistrat” ca să întrebuiim expresiunea domnului Filitti.

Separațiunea nu s'a manifestat însă complet decât în două orașe ale Munteniei, în București și Craiova, iar pentru restul țării s'a menținut confuzia de atribuții care a existat și până în acele timpuri. Tot sub Ipsilante se înlocuiește sistemul judecătorului unic cu acela al unui complex de judecată, după cum s'a introdus dealtmintrelea și separațiunea între judecata pricinilor penale și cele civile.

În Moldova instanțele judecătorești nu-și iau ființă proprie, separându-se de organele administrative, decât mult mai târziu, începând mai întâi în Capitală și numai cu referință la justiția penală.

Dacă aceasta este situațiunea organizării instanțelor represive în trăsăturile ei generale în vechile

1) I. C. Filitti și D. I. Suchianu, Contribuții la Istoria justiției penale în Principatele Române, pag. 37 și urm.

timpuri, putem vorbi de „tribunal polițienesc” numai în epoca lui Alexandru Ipsilante, tribunal ce funcționa la București în conceptul unei instanțe de sine stătătoare și cu atribuțiuni determinate. Astfel funcționa în centru Capitalei un tribunal mixt denumit al „agiei” în compunerea căruia intra „aga” marele dregător administrativ, și un boer judecător. Acest tribunal polițienesc avea în competența sa de judecată contravențiunile și micile delictе din „târg”. În periferia Capitalei, adică în „mahalale”, funcționa un alt tribunal mixt denumit al „spătăriei” în compunerea căruia intra „spătarul”, mare dregător administrativ, și un judecător, care avea în competența sa de judecată contravențiunile și micile delictе comise în mahalalele orașului. Deci, găsim în această epocă o instanță de compunere mixtă, administrativă și judecătorească.

În Moldova, după cum am spus, judecata acestor mici infracțiuni a rămas multă vreme un atribut al puterii administrative, astfel la Iași ele erau judecate de „agă”, pentru centrul Capitalei iar cele comise în periferie de către „hatman”.

Mai târziu regulamentul organic care pune principiul „despărțirii puterilor cărmuitoare și judecătorească” menține totuși confuziunea când este vorba de judecata micilor infracțiuni.

Astfel, pricinile mici polițienești ce se pedepseau cel mult cu 3 zile închisoare sau 50 lovături de toege, comise în județ, se judecau de cărmuitorii județelor și subcărmuitorii plășilor, atât în Muntenia cât și în Moldova.

În ceiace privește „pricinile polițienești”, cu alte cuvinte contravențiunile „împotriva bunei orânduiri, bunelor moravuri și obștești siguranțe” ce se pedepseau cu cel mult 3 zile închisoare sau 50 lovături de toege, erau judecate în cele două capitale: București și Iași, de o instanță specială denumită „tribunalul poliției îndreptătoare”, un fel de tribunal administrativ special, corespunzător, după cum spune d-l Filiti, vechilor judecătorii, a spătăriei sau hătmăniei și a agiei. „Tribunalul poliției îndreptătoare” se compunea dintr-un președinte, doi membri, și în Muntenia un procuror, sub privegherea „agăi”.

„Condica criminalicească” din 1841, inspirată din codul de instrucțiune criminală francez, prevede ca și în legiuirea franceză, judecătoriile polițienești. Instituțiunea tribunalelor polițienești în concepțiunea legiuirii franceze o vom cerceta în partea referitoare la dreptul comparat.

Codul nostru de procedură penală din 1864 a admis tot ca și în legiuirile anterioare un sistem mixt, adică a încredințat judecarea contravențiunilor când instanțelor judecătorești, adică tribunalelor polițienești propriu zise, când organelor administrative erijate în tribunale polițienești acolo unde instanțele judecătorești lipsesc (2).

Astfel art. 140 care a fost ulterior modificat în parte, după cum vom arăta de îndată, dispunea: „cercetarea și judecata contravențiunilor polițienești sunt atribuite: a) tribunalelor polițienești propriu zise, în București și în orașele unde asemenea tribunale se vor mai institui; b) polițailor în orașele unde sunt tribunale polițienești propriu

zise; c) suprefecților, în comunele rurale; d) primarilor”.

Acest sistem hibrid de a administra justiția în materia micilor infracțiuni, nu a durat vreme îndelungată, întrucât, prin legea de organizare judecătorească din 9 Iulie 1865 cât și prin codul de procedură civilă din 11 Septembrie 1865, judecata contravențiunilor a fost deferită unor tribunale de ordin judecătorec. Aceste tribunale polițienești purtau denumirea de „judecătorii de plăși” și erau formate numai din element judecătorec, ca orice tribunal. Această lege însă, din lipsă de fonduri, nu a avut aplicațiune practică. Prin legea de organizare judecătorească din 25 Aprilie 1867 s’a revenit la sistemul adoptat de codul de procedură penală, adică, s’a redat judecata contravențiunilor, acolo unde nu funcționau tribunale polițienești judecătorești, polițailor și suprefecților.

Mai târziu, prin legea din 9 Martie 1879 asupra judecătoriilor de pace, prin art. 59 din zisa lege, s’a trecut în judecata acestor instanțe de ordin pur judecătorec, judecarea tuturor contravențiunilor, în afară de acelea din comunele în care nu existau atari judecătorii, unde judecata urma să se dea de judecătoriile comunale sau de primar.

Această derogare dela principiul general, admis prin legea din 9 Martie 1879, a fost suprimată mai târziu prin legea din 4 Martie 1899 care a desființat judecătoriile comunale, deferind judecata tuturor contravențiunilor judecătoriilor de pace, singurele instanțe competente.

Nu mult după aceasta, prin legea din 28 Mai 1896, s’au reînființat judecătoriile comunale, restrângându-se din nou competența judecătoriilor de pace. Judecătoriile comunale au fost apoi iarăși suprimate prin legea de organizare judecătorească din 28 Decembrie 1907, pentru a se reda plenitudinea de competență judecătoriilor de pace, care prin noua lege au luat denumirea de „judecătorii de ocoale”; prin urmare contravențiunile urmau să fie judecate numai de un organ judecătorec. Acelaș principiu l’a menținut și legea de organizare judecătorească din 14 Aprilie 1925 actualmente în vigoare, schimbând însă nomenclatura instanței din „judecătorie de ocol” în cea de „judecătorie” pur și simplu.

După numeroasele schimbări ale diferitelor sisteme ce s’au alternat, azi, judecătoria a rămas instanța judecătorească represivă cea mai inferioară care are în competența ei de judecată, în afară de un anumit număr de delictе expres deferite competenței sale, toate contravențiunile ce constituie materie ei normală de judecată sub raportul represiv. Contravențiunile sunt cele prevăzute de cod, cât și toate acelea care sunt prevăzute de legi speciale, afară de cele care sunt date în mod expres în competența altor autorități.

Judecătoriile judecă, după materii, când în primă și ultimă instanță, când cu drept de apel.

Întrucât legea judecătoriilor înțelege să nu excludă și alte instanțe excepționale dela judecata micilor infracțiuni, deoarece art. 51 dispune: „Se exceptează contravențiunile și abaterile a căror constatare și pedepsire se va fi dat în căderea altor autorități”, anumite infracțiuni sunt judecate de alte autorități speciale, îmbrăcând forma de jurisdicțiuni de judecată. Legi speciale prevăd aceste instanțe excepționale.

Astfel putem cita legea circulației automobile-

2) Tanoviceanu, Tratat de drept și procedură penală, voi. V, pag. 89; I. Ionescu-Dolj, Curs de procedură penală română, pag. 225.

lor, legea sanitară, legea vănilor, legea migraţiunilor, etc. ce dau judecarea contravenţiunilor specifice organelor administrative.

Tendinţa legislativă este însă ca toate aceste jurisdicţiuni speciale să fie înlocuite cu jurisdicţiunile ordinare, adică cu cele judecătoreşti.

În ceiace priveşte legislaţia teritoriilor alipite putem spune că azi situaţiunea este aceeaşi ca şi cea din vechiul regat.

Judecătoriile comunale au funcţionat până la legea de organizare judecătorească din 1924, ele fiind suprimate pe ziua de 1 Ianuarie 1925, conform art. 292 din menţionata lege.

Spre deosebire de legislaţia vechiului regat, până la împărţirea administrativă a ţării, s'a permis ca unele judecătorii să funcţioneze cu mai mulţi judecători (4—6) aşa după cum este prevăzut în legea maghiară, unui din ei judecând numai în penal, întrucât legislaţia ungară admite sistemul specializării magistraturii.

* * *

Analizând instituţiunea sub latura dreptului comparat putem constata :

Franţa (3) în vechiul drept a împărţit judecarea micilor infracţiuni între ofiterii regali, judecători senioriali şi „les magistrats des villes”. Nu a existat însă nici o dispoziţiune legală care să fi reglementat acest lucru. Mai târziu Adunarea constituantă prin legea din 16—24 August 1790 şi legea din 19—22 Iulie 1791 a reglementat materia în sensul că a deferit judecarea contravenţiunilor instanţelor municipale. Constituţia din 5 Fructidor an III a suprimat instanţele municipale şi a deferit judecata contravenţiunilor ordinului judecătoresc şi anume judecătorului de pace. Codul din 3 brumar an IV, dă o compunere specială instanţei poliţieneşti şi anume dintr'un judecător de pace şi doi asesori, tribunalul de poliţie devenind o jurisdicţiune cantonală. Mai târziu legea din 29 ventose an IX suprimă cei doi asesori, instituind judecătorul de pace ca singur organ competent de a judeca în materie de contravenţiuni.

Codul de instrucţiune criminală din 1808 prin art. 138 şi 166 revine în parte la dispoziţiunea Adunării Constituante care crease instanţele comunale. Astfel codul de instrucţiune criminală menţine în principal judecătorul de pace ca judecător al contravenţiunilor, dar, pentru uşurarea judecăţii admite ca judecător şi pe primar în comunele ce nu sunt reşedinţe de canton.

Asupra dispoziţiunii codului instrucţiunii criminale se revine mult mai târziu, când printr'o lege din 27 Ianuarie 1873 s'a suprimă din nou judecata administrativă pentru a lăsa ca instanţă competentă unică şi exclusivă judecătorul de pace. Revenirea aceasta este motivată pe încălcarea principiului separaţiunei puterilor în Stat cât şi pe anomalia organizării judecătoreşti care făcea din pri-

mar un judecător ales de popor, lucru ce constituia un pericol iminent, întrucât se da astfel posibilitate ca politica să îşi facă loc în pretoriul justiţiei.

Judecătoria de pace este alcătuită azi în Franţa în sistemul unităţii de jurisdicţiune, neexistând prin urmare magistratură specializată. Judecătorul cunoaşte toate contravenţiunile, fie ele chiar de ordin administrativ, vamal, forestier, sanitar, etc.

Germania (4) Trebuieşte făcută distincţiune în ceiace priveşte instanţele represive între epoca înainte de votarea Codului de organizare judecătorească din 27 Ianuarie 1877 şi perioada posteroară votării acestui cod.

Înainte de 1877 judecata delictelor şi contravenţiunilor era deferită când unui judecător unic, când unor tribunale compuse din judecători şi cetăţeni (echevins) ce variaua dela provincie la provincie, când unor tribunale excepţionale administrative. Totul era imprecis şi reglementat pe cale de cutume şi legi locale, justiţia fiind dată nu numai în numele suveranului dar şi în numele diferitelor autorităţi. Odată cu legea de organizare judecătorească din 1877 se pune capăt stării haotice şi anarhice ce domnea în acest domeniu. Dela această dată justiţia în fiecare Stat este dată în numele suveranului prin intermediul tribunalelor absolut independente ce nu pot funcţiona decât pe baza legii.

Jurisdicţiunile particulare fiind desfiinţate, nu mai existau decât tribunale de Stat. Tribunalele de excepţiune sunt definitiv interzise cu excepţiunea instanţelor militare şi administrative, tribunalele administrative fiind admise tocmai în vederea respectării absolute a separaţiunii puterilor în Stat.

Înainte de 1877 infracţiunile poliţieneşti în Germania se judecau în unele State numai de instanţele administrative, în altele erau deferite unui judecător unic special, ce cunoştea şi micile delictelor în alte State, cum era Prusia de pildă, judecata acestor infracţiuni era deferită unei jurisdicţiuni compuse dintr'un judecător asistat de doi cetăţeni, „*Schoeffen*”.

Codul de organizare judecătorească din 1877 a admis ca primă instanţă represivă, după cum am spus, instanţa denumită „*Schoeffengericht*”. Judecătorul primei instanţe judecă şi în civil şi în represiv. Când judecă în civil instanţa se numeşte „*Amsgerich*”, judecătorul judecând singur. Când judecă în penal, instanţa ia denumirea de „*Schoeffengericht*”, judecătorul fiind asistat de doi cetăţeni, deci compusă dintr'un colegiu. Magistratul este inamovibil şi numit de suveran. Pe lângă instanţa funcţionează şi Ministerul publice „*Amtsamt*”.

„*Schoeffengerichte*”-le au competenţa de a judeca toate contravenţiunile şi anumite delictelor. În competenţa lor de judecată intră infracţiunile forestiere. Procedura urmată în faţa acestei instan-

3) I. A. Roux, Cours de droit Criminel, t. II, Procédure penale, p. 71, *Faustin Hélie*, Traité d'instruction criminelle, t. VI, liv. 6, chap. 1, 2, 3 şi 4; *Garraud*, Traité d'instruction criminelle et de procédure pénale, Paris, 1926, IV, par. CCXXVIII şi următoarele, *Trebutien*, Cours de droit criminel, II, nr. 693—695.

4) *Ferdinand Lecoq*, Etude sur les „*Schoeffengerichte*” en Allemagne; *Leon Dubarle*: De la reduction des tribunaux et de la réorganisation du personnel judiciaire en Prusse. Code d'organisation judiciaire allemand; *Endemann*, Lehrbuch des bürgerlichen Rechts, I. *Jolain*, Organisation judiciaire de l'Allemagne.

te este procedura normală aplicată tuturor instanțelor. Ea poate emite ordonanțe penale.

Italia. Micile infracțiuni, contravențiuni și delictate sunt judecate de instanțe judecătorești, adevărate judecării ce poartă denumirea de „*pretorale*”. Organizarea lor are asemănare cu organizarea judecătorească. Nu cunoaștem ce a adus în această privință ultima lege de organizare judecătorească.

Rusia. Legislația antebelică prevedea judecătoria cu judecători aleși. În prea puține localități judecătoria erau numiți de guvern.

Legislația rusă a cunoscut și instituțiunea „*Congresul judecătorilor de pace*” format din adunarea tuturor judecătorilor din anumite circumscripțiuni, acesta constituind o adevărată instanță apelativă contra hotăririlor date de judecătoria.

Guvernul provizoriu rus în timpul ultimului războiu a introdus în Rusia printr-un decret dat în 1917 (5) sistemul pe care l-am văzut în Germania, adică a instituit pe lângă judecătorul dela judecatorie doi asesori, înlocuind sistemul judecătorului unic cu sistemul colegiului.

Dispozițiunile arătate mai sus au funcționat și în Basarabia până la decretul din 6 Oct. 1918, decret dat de guvernul român prin care s'a organizat justiția în Basarabia.

Englita (6). Asupra sistemului englez în repriarea micilor infracțiuni vom insista mai mult. Vom cerceta mai întâi organizarea instanțelor cheamă a judeca aceste infracțiuni, apoi procedura ce urmează a fi aplicată în fața acestor instanțe.

1. *Organizarea instanțelor.* Este știut că legislația engleză nu este o legislație codificată cum este cea a celorlalte state continentale, dar că Englitera are dispozițiuni legale bazate pe puterea tradițiunii, pe cutumă (commonlaw). Deasemenea este știut că Englitera este țara cea mai tradițională care cu greu înțelege să inoveze, astfel că instituțiunile ei de azi sunt aproape aceleași care au funcționat acum câteva sute de ani. Acestea zise, să venim la subiectul care ne interesează.

În afară de Curțile cu Jurați și instanțele de sesiuni trimestriale, care toate judecă cu concursul juraților și ce au în competența lor de judecată crimele și delictate „indictabile”, funcționează ca instanțe inferioare așa zisele „instanțe de jurisdicțiune sumară”, ce judecă fără jurați, care au un dublu rol și anume: ele joacă pe de o parte rolul de instanțe de trimitere pentru infracțiunile grave, deci instruesc, iar pe de altă parte îndeplinesc funcțiunea de judecată în afacerile de minimă importanță.

Aceste instanțe sunt: a) „*Tribunalele de mici sesiuni*”, „*petty sessional Courts*”, care nu au un caracter permanent, ce funcționează pe întreg teritoriul regatului și în compunerea cărora intră unul sau mai mulți magistrați judecători de pace, neplătiți; b) *Tribunalele de poliție* „*Police Courts*”, instanțe permanente care funcționează numai în centrele mari și cari înlocuiesc tribunalele de mici sesiuni, funcționând în compunerea magistratului unic plătit. Vom examina pe rând aceste instanțe.

1. *Tribunale de mici sesiuni*, „*Petty sessional Courts*”. Organizarea modernă a acestor instanțe care au un trecut destul de îndepărtat, putem spune, este recentă, fiind înfăptuită de regele George al IV-lea, printr-un act votat în 1828. Până la această dată procedura de urmat în fața judecătorului de pace nu era reglementată. El era competent a judeca contravențiunile, violarea anumitor acte administrative putând pronunța pedeapsa închisoarei.

Prin actul din 1828 judecătorul de pace, s'ar putea spune, constituie prima jurisdicțiune. El, de unul singur, nu poate pronunța în calitate sa de judecător decât admonestațiunea sau amenzi foarte mici pentru afacerile de cea mai minimă importanță. De îndată ce afacerea prezintă o oarecare seriozitate el este obligat a o trimite în fața tribunalului de mică sesiune „*petty sessional*” ce în realitate constituie jurisdicțiunea de prim grad.

Teritoriul național al fiecărui „*comté*” este divizat în districte (circumscripțiuni) „*petty sessional divisions*” în care funcționează câte un tribunal al micilor sesiuni. Această diviziune s'a făcut sub Regina Victoria în 1849 și a fost întocmită de instanțele superioare ce sunt „*Curțile sesiunilor trimestriale*”. Limitele acestor circumscripțiuni pot oricând fi modificate cu aprobarea acestor instanțe superioare. Numărul circumscripțiunilor în care funcționează instanța micilor sesiuni este de aproximativ 700.

Un lucru este de semnalat că în orașele care constituie un „*bourg*” și deci sunt administrate de un primar și de un Consiliu comunal, primarul este de drept judecătorul de pace pe tot timpul anului cât este în funcțiune cât și în anul următor. El este superior celorlalți magistrați, adică judecătorilor de pace propriu ziși (trebuie precizat că în Englitera prin cuvântul „*magistrat*” nu se înțeleg toți judecătorii, de orice ordin, această expresiune fiind rezervată numai judecătorului de pace). Primarul în calitate de judecător, nu face parte din adunarea magistraților.

Instanța micilor sesiuni, dela organizarea ei legală (1828) și până azi, a câștigat mereu în atribuțiuni. Astfel prin actul din 1847 i s'a conferit judecata minorilor mai mici de 14 ani acuzați de furt simplu. Prin actul din 1855 i s'a dat în competența de judecată toate furturile mai mici de 5 Shillings, atunci când acuzatul consimte a fi judecat de această instanță. Prin actul din 1879 asupra „*jurisdicțiunii sumare*”, noua denumire dată tribunalelor de mici sesiuni, aceste instanțe cât și tribunalele de poliție din centrele mari, pot judeca copii mai mici de 12 ani pentru toate crimele afară de omucid, și cu dreptul de a cere judecata juraților. Deasemenea pot judeca și pe cei mai mari de 12 ani pentru anumite infracțiuni dar cu consimțământul lor.

În teză generală competența jurisdicțiunilor sumare azi consistă în afară de afacerile indictabile ce sunt judecate în mod excepțional, în judecarea contravențiunilor și a delictelor nu prea grave. Astfel intră în competența lor de judecată: loviri și răniri simple, beția, tapajul, vagabondajul, și micile delictate contra proprietății, delictate și contravențiunile la legea asistenței publice, la legea instrucțiunii, la legea vânatului și a pescuitului, obligațiunea vaccinării, protecțiunea animale-

5) Vezi Colecția legilor decretul nr. 104 din 6 Mai 1917.

6) *C-te De Franqueville*, Le système judiciaire de la Grande Bretagne, t. I, p. 265 și urm. 405 și urm. t. II, pag. 285 și urm. 510 și urm.; *Courtney Stanhope Kenny*, Esquisse du Droit Criminel Anglais, pag. 594 și urm.

lor, repausului duminical, măsurilor sanitare, tăinuirei, măsuri și greutăți, etc.

Pedepsele ce pot pronunța jurisdicțiunile sumare sunt: maximum trei luni închisoare cu muncă grea, iar pentru adulți „ce pledează culpabili” poate să meargă până la 6 luni. Pentru culpabili mai mici de 16 ani poate să ordone și flagelația de la 6 la 12 lovituri de vargă.

După cum am spus, această instanță de jurisdicțiune sumară mai poate să îndeplinească și funcțiunea de instanță de trimitere, îndeplinind actele de instrucțiune necesare în afacerile importante.

În ceiace privește judecătorii de pace sau magistrații cum se numesc în limbajul englez, care intră în compunerea instanței „petty sessional” ei sunt simpli cetățeni care înțeleg să distribue în mod gratuit judecata fără să li se ceară nici o cunoștință specială juridică. Ei judecă când singuri, după cum am arătat, când în colegiu în formațiunea instanței „petty sessional courts”, ei pot participa și în instanțele superioare „cours de sessions trimestrielles”.

Acești magistrați nu sunt numiți nominal, dar sunt luați de pe o listă. Ei nu sunt inamovibili întrucât pot fi revocați de Lord Cancelar (Ministerul Justiției).

Legea cere ca acești judecători să îndeplinească anumite condițiuni, de pildă să fie proprietari, să depue un jurământ etc. Ultimele legi au lărgit dreptul de a fi magistrat. Astfel azi pot fi numiți: „parii”, „l'attorney general”, „solicitor-ul general” moștenitorii pariilor, membrii camerei comunelor, șefii colegiilor universităților din Oxford și Cambridge, etc.

„Schériff-ul” (echivalentul prefectului nostru) nu poate ocupa funcțiunea de judecător.

Numărul judecătorilor de pace este nelimitat și este cifrat la suma aproximativă de douăsprezece mii pentru Anglterra și Țara Galilor. Sunt persoane care primesc titlul de judecător, fără a judeca în realitate.

Vreme îndelungată acești magistrați îndeplineau și funcțiuni administrative pe lângă cele judecătorești, și chiar azi ei încă nu sunt considerați numai organe judecătorești.

2. Tribunale polițienesti „Police courts”.

Din cauza aglomerării afacerilor penale de minimă importanță, în orașele centre mari, instanțele nepermanente „petty sessional courts” au devenit insuficiente. În vederea descongestionării judecărei acestor infracțiuni s'au creat instanțe speciale, tribunale polițienesti. Aceste instanțe au primit organizarea actuală încă din 1839 printr-o lege specială.

Vechiul „public office” din Bow Street cât și cele opt „police office” din Londra au fost transformate în instanțe de judecată (police courts).

Numărul tribunalelor polițienesti poate fi modificat de suveran pe cale de ordonanță dată în Consiliul privat (7). Pe aceiași cale pot fi modificate și circumscripțiunile în cuprinsul cărora funcționează aceste tribunale.

Judecătorul ce intră în compunerea acestei instanțe este spre deosebire de judecătorii micilor sesiuni un judecător de carieră, un magistrat permanent și plătit (Stipendiary magistrates). El este numit de suveran pe baza propunerii Ministerului

de Interne. El este ales dintre avocații ce au exercitat profesiunea cel puțin 7 ani.

Corpul acesta de magistrați speciali are un șef, pe judecătorul dela Tribunalul polițienesc din „Bow Street” ce poartă denumirea de „chief magistrat”.

El prezidează reuniunile lor și ține legătura cu Ministerul de interne.

Am spus că aceste instanțe sunt permanente. Ele judecă în fiecare zi afară de Duminică și de sărbătorile legale.

De patru ori pe an magistrații acestor instanțe se strâng în consiliul sub președinția „chief magistrat-ului” pentru a își expune observațiunile lor și a alcătui rapoartele ce urmează a fi înaintate Ministerului de Interne. La aceste consilii iau parte și comisarii de poliție.

Pe lângă aceste tribunale polițienesti funcționează și grefieri, portărei și alți funcționari a căror numire este făcută de Ministerul de Interne.

Un lucru este de știut, că judecătorii de pace de la celelalte judecătorii normale „petty sessional courts”, ce funcționează în circumscripțiile poliției metropolitane, nu pot să judece în resortul judecătoriei speciale decât excepțional, în lipsa judecătorului special și numai în localul acestei instanțe.

În acest caz instanța polițienească funcționează cu un colegiu de 2 magistrați, nepermanenți, când în mod normal funcționează cu un singur magistrat permanent. Fac excepțiune la această regulă „Lord Maire-ul” și „alderman-ul” cetății Londra, care deși sunt judecători nepermanenți, pot judeca în sistemul judecătorului unic.

Astfel este tribunalul polițienesc din „Mansion Housse” unde judecă „Lord-Maire-ul” și „Guild-hall” unde judecă un „Alderman”.

Restul teritoriului metropolitan se împarte în 14 circumscripții în care funcționează câte un tribunal polițienesc. Tribunalul polițienesc principal este acela din „Bow-Street” care este deservit de „chief magistrat” și de încă alți doi. Zece tribunale din cele patrusprezece sunt deservite de câte 2 magistrați pentru fiecare, iar celelalte 3, de câte unul singur.

Orice comună mai mare de 25 mii locuitori poate cere Ministerului de Interne desemnarea unui magistrat plătit. Acest magistrat nu este inamovibil, putând oricând fi suprimat.

În caz de decés, nu se va numi un nou magistrat decât numai dacă comuna o cere.

Trebuie menționat că acest magistrat special ce intră în compunerea tribunalului polițienesc, nu poate judeca nici în sesiunile trimestriale, nici în cele speciale și nici în micile sesiuni.

Tribunalele de poliție au pe lângă competența de a judeca infracțiunile ce cad și în competența de judecată a tribunalelor de mici sesiuni, și pe aceea de a judeca unele contestațiuni civile, cum sunt de pildă conflictele de muncă între marinarii și patronii ce lucrează pe Tamisa, conflicte între proprietari și locatari, etc.

Tribunalul polițienesc ca și cel de mici sesiuni are localul său propriu pe lângă care este amenajat un arest preventiv cât și o stațiune de poliție.

Magistrații acestor instanțe judecă fără robă, în costumul obișnuit de stradă.

II. *Procedura.* Procedura jurisdicțiunilor sumare „petty sessional courts” și „police courts” a fost

7) Actul 2 și 3, Victoria, cap. 71, art. 1 și 2.

mai întâi reglementată pe cale de ordonanțe emise de Lord-Cancelar, și aceasta în virtutea legii din 1879. Azi procedura este determinată de un regulament din 16 Iulie 1886 alcătuit de Ministerul de Interne, evident, tot pe baza unei legi pe cale de delegațiune.

Se poate spune că formele procedurale sunt aproape aceleași pentru instanțele micilor sesiuni cât și pentru tribunalele polițienesti.

Procedura în fața acestor instanțe este concepută în sistemul acuzatorial, cum de altminterlea acest sistem este generalizat în legislația procedurală engleză.

Judecata se dă în mod public în săli de ședință, hotărârile fiind înscrise de grefier în registre anume ținute. Infractorii justițiabili de aceste instanțe sunt chemați în fața barei pe cale de citațiune. Ei pot fi aduși și de agenții poliției care i-au surprins în flagrant delict. Deasemenea pot fi aduși și pe baza unei plângeri, sau chiar pe baza unui mandat de arestare (*warrant*) emis de un judecător de pace.

Inculpații, afară de cei ce sunt deținuți pe baza unui mandat, trebuiesc să fie conduși de îndată în fața jurisdicțiunilor sumare, sau cel mai târziu în 24 ore; în caz contrar inspectorii de poliție sunt obligați să cerceteze cazul și dacă constată că afacerea nu prezintă gravitate, sunt îndatorați de a pune pe inculpat în libertate sub cautiune, indicând ziua când trebuie să compară în fața judecății. În caz că cel liberat nu se prezintă la ziua indicată, el poate fi judecat în lipsă sau poate fi adus cu forța publică. În vederea judecății se pot cita martori.

Instanța înainte de a judeca trebuie să își verifice competența sub toate laturile.

Acestea zise să vedem acum formele procedurale care să derulează în fața tribunalelor sumare.

Cum procedura micilor sesiuni este aproape identică cu procedura ce se urmează în fața tribunalelor polițienesti vom analiza pe aceasta din urmă.

Am spus că tribunalul polițienesc în Anglterra este totdeodată un tribunal de simplă poliție și de poliție corecțională, o cameră de instrucțiune pentru afacerile grave, o instanță însărcinată cu examinarea extradițiunilor, cât și un tribunal de conciliațiune.

Inculpatul tradus în fața judecătorului trebuie să fie interogată de îndată. De obicei interogatorul este luat de magistrat. El poate fi luat și de grefier în asistența magistratului. Interogatorul se face în cel mult 24 ore. De obicei pe rolul de judecată să înscriu mai întâi afacerile cele mai ușoare, lăsându-se pentru sfârșitul ședinței afacerile mai grave.

Agentul polițienesc (*policeman*) apare în ședințe într-un dublu rol: ca acuzator și ca martor.

El este urcat pe o estradă de unde îi se ia înmăntul. El pronunță o formulă și sărută biblia. După depunerea iurământului agentul spune, fără a fi interogată, tot ce știe asupra cazului.

După aceasta, judecătorul se adresează celui învinovățit, fără a-l mai întreba asupra numelui, pronumelui etc. date ce sunt deja consemnate în actele dosarului, întrebându-l pur și simplu ce are de zis. În urma răspunsului judecătorul se pronunță de îndată. El poate achita sau condamna în raport cu intima sa convingere. Hotărârea este

dată fără nici o formalitate, fără nici o motivare și fără citarea nici unui text. De pildă magistratul pronunță pur și simplu „zece shillingi sau șapte zile” hotărâre ce înscrie pe o foaie. El poate să facă și o admonestare celui achitat sau chiar condamnat.

Invinovățitul se apără singur, numai în cazurile mai grave și când inculpatul are o pozițiune socială, el poate să fie asistat de un „*solicitor*”. În vederea îndeplinirii acestei misiuni sunt anumiți „*gentlemen-i*” care își fac profesiune din aceasta, instalându-și cabinete profesionale în apropierea tribunalelor de poliție. Acești apărători au dreptul de a lua parte la ședință, de a verifica spusese „*policeman-ului*” și de a interoga martorii. Magistratul în ședința publică poate acorda „*policeman-ilor*” cari și-au îndeplinit cu conștiință datoria în afacerile grele, recompense materiale însoțite cu elogii. Deasemenea el poate lua măsuri contra agenților brutali sau lipsiți de spiritul de datorie.

Chiar mai mult, magistratul în fața unui inculpat care merită oarecare atențiune sau milă, poate nu numai să-l achite dar chiar să îi adreseze cuvinte de încurajare și să-i ofere o mică sumă de bani prelevate din fondurile „*poor box*” (8).

În calitatea lor de conciliatori, magistrații dau povețe tuturor acelor care li se adresează chiar sfaturi juridice la cei sărmani. Cum magistrații îndeplinesc rolul acesta cu multă bunăvoință și conștiinciozitate, ei și-au câștigat încrederea și dragostea populațiunii nevoiaș.

Hotărârile atât ale tribunalelor de mici sesiuni cât și ale tribunalelor de poliție pot fi atacate cu apel, pentru chestiunile de fapt în fața instanțelor superioare ce sunt Curțile de sesiuni trimestriale, iar pentru chestiunile de drept în fața Curții Supreme. Apelurile trebuie să fie motivate.

Nu pot fi însă atacate cu apel decât hotărârile ce comportă închisoare, sau amendă serioasă. Apelul bazat pe chestiuni de fapt trebuie introdus într-un termen de 7 zile din momentul pronunțării hotărârii, iar cel motivat pe chestiuni de drept în termen de 3 zile.

În fața instanței apelative, magistrații a căror hotărâre este atacată, sunt reprezentați printr-un „*solicitor*” care are misiunea de a susține punctul lor de vedere. Apelantul își susține singur interesul.

* * *

După ce am examinat tribunalele polițienesti din punctul de vedere al vechii noastre legislațiuni cât și al dreptului comparat, să vedem acum dacă este bine ca viitoarea legislație să admită drept jurisdicțiuni pentru judecarea micilor infracțiuni numai instanțele cu caracter pur judecătoresc, sau dacă nu este cazul, având în vedere ușurarea și rapiditatea represiunii, să se admită și organele administrative ca instanțe de judecată în această materie.

Vom examina problemul din punct de vedere al tendinței doctrinare în general, cât și din punct de vedere al al textelor noastre constituționale.

8) În Anglterra, pe lângă fiecare tribunal polițienesc, funcționează o cantină întreținută prin obolul public.

În cazul când fondurile ajung la epuizare, magistratul solicită, pe calea presei, publicului ajutorul său. Îndeobște fondurile sunt de îndată completate.

Deși o bună parte din legislațiunile străine au acordat jurisdicțiunea penală în materia micilor infracțiuni, în afară de instanțele judecătorești, și unor organe administrative, doctrina în majoritatea ei se opune ideii ca judecata, fie chiar a contravențiilor, să fie deferită altor organe decât organelor judecătorești.

Pentru a ne referi numai la doctrina română, găsim părerea lui *Tanoviceanu* potrivit că tribunalele polițienesti speciale „...aceste legi nesocotesc toate principiile de organizare penală, spune defunctul profesor. A face judecători penali din simple organe de constatarea infracțiunii, a confunda pe ofițerul de poliție judiciară cu autoritatea de judecată, a reda din nou justiția penală pe mâna administrațiunii de unde atât de mult timp și cu atâtea jertfe bănești s'a luptat pentru a o scoate, ni se pare o măsură greșită sub punctul de vedere al legiferării... Sperăm că aceste legi, care au introdus un haos la organizarea justiției penale inferioare, nu vor rămâne mult timp în vigoare” (9). În acelaș sens s'a pronunțat și d-l I. Ionescu-Dolj, Președinte la Consiliul Legislativ, în cursul d-sale de procedură penală atunci când zice: „E de dorit ca atari legi, care aduc confuziuni și încălcarea de atribuțiuni între puteri să fie abrogate, față cu înmulțirea numărului judecătorilor” (10).

Dinpotrivă, d-l Vintilă Dongoroz, conferențiar la Universitatea din București, se arată partizan al tribunalelor polițienesti administrative, care au de scop descongestionarea justiției, pe următoarele două motive, după părerea Domniei sale (11):

1) „Contravențiunile prin natura lor sunt niște violațiuni cu caracter mai mult de ilicit administrativ decât de ilicit penal, de unde este firesc să fie scoase din cadrul penal propriu zis și să fie încadrate într'un drept penal administrativ, așa după cum se află dreptul fiscal, sanitar, etc.”.

2) „Numărul contravențiilor în legiuirile moderne a sporit considerabil încât ele au devenit un adevărat balast în justiția represivă îngreunându-i administrarea ei și slăbindu-i caracterul impunător pe care trebuie să-l aibă”.

În ceea ce ne privește ne raliem la prima părere, adică, cea care este potrivit tribunalelor polițienesti administrative. Faptul că numărul contravențiilor s'a sporit în legiuirile moderne, nu este un argument temeinic, după părerea noastră, care ar fi de natură să deplaseze judecata acestor infracțiuni din competența primei noastre instanțe represive, întrucât se pot găsi alte mijloace de a subveni acestui inconvenient.

Pe de altă parte, socotim, că natura faptului care urmează a fi reprimat prin sancțiunile penale prevăzute de lege, indiferent că este de ordin administrativ, fiscal sau de alt gen, nu poate îndreptăți ca judecata acestor infracțiuni să fie scoasă din competența instanțelor ordinare pentru a fi deferită unor instanțe speciale, alcătuite din organe administrative, fiscale sau sanitare. Credem că, pe lângă necesitatea de a respecta principiile represive care impune instanțe judecătorești compuse din oameni ce prezintă garanția independenței,

competenței juridice și a dreptății, însăși Constituția noastră se opune.

În realitate art. 40 din Constituție este categoric: „Puterea judecătorească se exercită de organele ei”; iar art. 101 din aceeași constituție pune principiul: „Nici o jurisdicțiune nu se poate înființa decât numai în puterea unei anume legi.”

„Comisiuni și tribunale extraordinare nu se pot crea sub nici un fel de numire și sub nici un fel de cuvânt în vederea unor anume procese, fie civile, fie penale, sau în vederea judecării unor anume persoane”.

Rezultă dar, că tribunalele polițienesti administrative, fiscale sau de alt ordin, ies din cadrul art. 40 din Constituție întrucât persoanele cari intră în compunerea acestor instanțe speciale nu pot fi considerate ca organe ale puterii judecătorești, iar pe de altă parte înseși instanțele nu pot fi considerate decât ca comisiuni sau tribunale extraordinare prohibite de art. 101 al legii noastre fundamentale.

Rezultă dar că în cadrul acestor dispozițiuni cât și al principiului separațiunii puterilor în Stat, principii constituționale, nu se pot concepe tribunale polițienesti decât tribunale compuse din magistrați, iar nicidecum din organe ale puterii executive.

Socotim deci, că toate contravențiunile cât și micile delictе de ori ce ordin ar fi ele, nu pot fi judecate decât de instanțele (judecătoriile) prevăzute de legea noastră de organizare judecătorească.

Pentru a subveni inconvenientului existent azi, adică acela al aglomerării judecății micilor infracțiuni, deci, al întârzierii reprimării lor, ne stau la dispozițiune mai multe mijloace, unele de ordin procedural iar altele decurgând din organizarea instanțelor.

Astfel pentru instrucțiunea și judecarea flagrantelor delictе, legea micului parchet din 13 Aprilie 1913, inspirată din procedura sumară a legislației engleze, prevede o procedură aparte, sumară și rapidă, care are menirea de a duce la o reprimare promptă.

În realitate, legea micului parchet reglementează judecarea flagrantelor delictе săvârșite în orașele reședințe de județ cât și cele comise în gările, porturile și bălciurile ținând de acele orașe. Ea se aplică numai în materie de delict oricare ar fi cuantumul pedepsei corecționale afară de delictеle de presă și politice pentru care se prevede o procedură specială, cât și delictеle prevăzute în articolele 238, 239, 243, 249 și 299 alin. 1 din actualul cod penal.

Această procedură sumară își are aplicațiune atât în fața tribunalelor cât și în fața judecătoriilor pentru delictеle ce cad în competența lor de judecată.

În ceea ce privește viitorul cod de procedură penală toate dispozițiunile din legea micului parchet au fost transpuse în textele din capitolele referitoare la normele de cercetare, urmărire, instruire și judecare a infracțiunilor flagrante.

Pe lângă această procedură sumară a legii micului parchet care este de natură să accelereze rezolvirea judecății micilor infracțiuni mai sunt și alte instituțiuni care urmăresc acelaș scop. Astfel avem oblațiunea administrativă ce consistă în dreptul dat organelor administrative de a se înje-

9) *Tanoviceanu*, Tratat de Drept și Procedură penală, vol. V, pag. 137.

10) *I. Ionescu-Dolj*, Curs de procedură penală, pag. 225.

11) *V. Dongoroz*, Tratatul *Tanoviceanu*, vol. V, pag. 158.

lege cu contravenientul, cu alte cuvinte de a transige cu el, și pe această cale să se evite procesul. Oblațiunea necunoscută de legiuirea noastră nu a fost admisă nici de proiectele noastre represive.

O altă instituțiune procedurală este *ordonanța penală* (12), instituțiune cunoscută în Germania sub denumirea de „decret penal” și adoptată de legiuirea maghiară, deci cu aplicațiune în Transilvania.

Ea se aplică numai în materie de contravențiuni și consistă într-o judecată în lipsă, dând dreptul contravenientului condamnat de a ataca hotărîrea condamnatoare. Instituțiune necunoscută de legiuirea vechiului regat, a fost admisă de proiectul codului de procedură penală. Art. 347 din proiect prevede :

„*In procesele de contravențiuni de competența sa, judecătorul, pe baza actelor de constatare a ofițerilor de poliție judiciară conform art. 189 și urm., ori de câte ori acea contravențiune este pedepsită de lege numai cu amendă care nu ar depăși 1.000 lei și dacă nu există parte civilă constituită, poate pronunța achitarea sau condamnarea printr-o ordonanță penală, fără a mai cita pe contravenient și în acest din urmă caz punând în sarcina acestuia și cheltuielile procesului și în cazurile determinate de lege să ordone confiscarea sau restituirea lucrurilor confiscate.*

Ordonanța penală are acelaș cuprins ca și cartea de judecată.

Judecătorul ori de câte ori va crede va putea să citeze pe contravenient spre a se putea apăra.”

Restul articolelor indică procedura de urmat pentru ca ordonanța să devie definitivă, sau modul cum ea poate fi reformată.

Proiectul de procedură penală a mai adoptat în vederea rapidității reprimării contravențiunilor flagrante ce nu primesc ca sancțiune decât o simplă amendă, sistemul elvețian, al *reprimării pe loc* din partea agentului verbalizator, în afara judecătorului, atunci când contravenientul recunoaște vina sa și admite sancțiunea. Art. 220 alin. 4 din proiect dispune: „*In materie de contravențiuni flagrante și pedepsite de lege numai cu amendă, ofițerii de poliție pot, odată cu constatarea faptului, să incaseze dela contravenient și amendă dacă acesta declară că își recunoaște culpabilitatea și voește a nu mai fi supus judecății, declarațiune care se va consemna în procesul verbal.*

În acest caz amenda este jumătatea maximului prevăzut de lege, liberându-se contravenientului o dovadă dintr-un carnet cu sușe.

Dacă contravenientul nu își recunoaște culpabilitatea, procesul-verbal se înaintează instanței de judecată.”

În afară de mijloacele procedurale semnalate care duc la descongestionarea judecății micilor infracțiuni și ce sunt, după cum am arătat, prevăzute în bună parte în viitoarele dispozițiuni procedurale se mai pot găsi și alte mijloace, pentru a parveni la scopul indicat, mijloace bazate pe principiul organizării judecătorești.

După cum am arătat, azi, micile infracțiuni contravențiunile și unele delicta de minimă importanță, sunt date în mod normal în competența de

judecată a judecătorilor, iar excepțional, în cazurile anume determinate de lege, unor instanțe speciale fie administrative, fie fiscale, sanitare etc. ce se înfățișează ca adevărate tribunale polițienești.

Socotim, după cum am spus, că acest sistem de judecată mitijat între puterea judecătorească și puterea executivă, nu mai poate dăinui în viitor. Deși trecutul nostru, sub această latură ne arată că în mai tot timpul, ca și în Franța, s'a admis acest sistem hibrid, raportat însă la principiile constituționale și ale dreptului represiv, astfel după cum am arătat mai sus, el nu mai poate fi admis. Azi nu se poate concepe decât o singură instanță competentă și anume o instanță pur judecătorească.

Nu rămâne dar, pentru a putea subveni inconvenientelor semnalate, decât de a mări numărul judecătorilor sau numărul judecătorilor la judecătoriile aglomerate. Credem deasemenea, că în orașele, centre mari, ar fi nemerit să se înființeze câte o judecătorie specială care să nu se ocupe de cât de judecata anumitor contravențiuni, din cele mai frecvente, cum ar fi de pildă contravențiunile la legea și regulamentele circulației, contravențiunile la salubritatea publică, la legea sanitară, etc. cât și în mod general, de toate contravențiunile și delicta flagrante care ar fi de competența judecătorilor ce aparțin orașului unde ar funcționa această judecătorie specială. Pe această cale toate celelalte judecătorii ar fi descongestionate și în acelaș timp judecata mult mai rapidă. Judecătorul care ar intra în compunerea acestei instanțe judecătorești trebuie să fie un judecător specializat în materiile represive.

Instanța ce preconizăm ar cadra perfect cu sistemele procedurale care au de scop rapiditatea judecății și pe care le-am arătat mai sus.

Armonizată cu un sistem de procedură sumară, ar corespunde în totul nevoilor represiunii, activând în acelaș timp în cadrul principiilor noastre constituționale.

GEORGE VRĂBIESCU

Conferențiar la Univ. din București,
Referent titular în Cons. Legislativ.

RECENZIE

NOTIUNI PRACTICE DE PROCEDURĂ CIVILĂ, de Luca N. Ciobanu, judecător Trib. Buzău. Prefață de Eugen Petit, consilier la Înalta Curte de casație.

Am citit în manuscris paginile ce urmează.

Lucrarea cuprinde principiile generale ale procedurii civile, astfel cum le înțelege doctrina și cum le interpretează jurisprudența.

Este un mozaic compus din deciziile tuturor instanțelor noastre de judecată, mari și mici, precum și din părerile doctrinarilor, cimentate între ele prin observațiile proprii ale autorului. Nu știu dacă regretatul Constantin Hamangiu, care prin revistele sale de drept a dat cunoscuta impulsie dezvoltării științei juridice în România din ultimul deceniu, este tot acela care a descoperit pe magistratul basarabean

12) Garraud, Inst. criminelles, t. IV, pag. 709 et suiv. A se vedea în această materie și „Le travaux de la Société des Prisons, Rev. pénitentiaire, 1921 și 259 și urm.

Luca Nazâr Ciobanu. Cunoșc însă buna părere pe care marele dispărut o avea despre înușurările sufletești și intelectuale ale tânărului judecător dela Bălți.

Ca de obicei, Hamangiu nu s'a înșelat.

* *

La realizarea mult doritei uniri, Vechiul Regat a jertfit pentru Justiția din Basarabia, cel mai impunător tribut.

În ședința Camerei dela 18 Octombrie 1918, Ministrul Justiției a declarat că a trimis în Basarabia pe cei mai buni Judecători, știind că ei au acolo o misiune înaltă.

A venit vremea ca sămânța bună aruncată dincolo de Prut să producă roade. Basarabia ne restituie astăzi tributul nostru de atunci. D-l Luca Nazâr Ciobanu este un început, care ne permite cele mai înviorătoare speranțe pentru viitor.

S'ar părea că un manual de procedură civilă, în ajunul unificării, ar reprezenta o muncă de prisos.

Din potrivă.

Lucrarea aceasta este acum mai utilă ca oricând. Căci un nou edificiu, chiar cu materiale vechi, nu se poate ridica fără temelie solidă la bază. Ori, temelia cea mai potrivită pentru o durabilă unificare a procedurii civile, este sinteza principiilor generale ale acestei materii, astfel cum le explică doctrina și cum le aplică jurisprudența, sub influența pătrunderii legiunilor pe cari le-am găsit în teritoriile realipite. Numai, după aspectul pe care i-l prezintă astăzi amestecul acesta de legi, având la bază procedura românească cu infiltrația diverselor legiuri streine, infiltrație mai mult sau mai puțin adâncă, în măsura în care o permite principiile capitale ale celei dintâi, se va putea clădi edificiul solid al viitoare unificării legislative. La această operă, d-l Luca Nazâr Ciobanu aduce contribuția muncii sale migăloase și puterea de înțelegere a unei minți agere.

EUGEN PETIT

Consilier la Înalta Curte de Casație

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 12 Decembrie 1933

Prezidenția d. lui. S. TIPEI, Consilier

Gheorghe Sion cu Gheorghe Tamas

Decizia nr. 1586

Omisune. Motiv de revizuire, nu de recurs. Art. 288 proc. civilă. Servitute de vedere. Vedere asupra proprietății vecinului. Ferestre sau balcoane. Necondiționarea de posibilitatea de a vedea și nici de existența sau neexistența de vexațiune. Art. 612 cod. civil.

1. — *Omisunea instanței de a se pronunța asupra unui capăt de cerere, nu constituie un motiv de casare, ci potrivit disp. art. 288 proc. civilă, unul de revizuire.*

2. — *Dispozițiunea art. 612 cod. civil, potrivit căreia nimeni nu poate avea vedere, sau ferestre spre vedere, sau balconul asupra proprietății vecinului, de nu va fi o distanță de 19 decimetri între zidul pe care se deschid aceste vederi și proprietatea vecinului, nu este condiționată de posibilitatea de a vedea prin aceste ferestre sau balcoane în interiorul proprietății vecine și nici de existența sau neexistența vreunei vexațiuni pentru vecin.*

Curtea,

Asupra recursului făcut de Gheorghe Sion, în contra sentinței nr. 44 din 1929, dată tribunalul Bacău s. II-a, în proces cu Gheorghe Tamas:

Văzând motivul I de casare astfel formulat:

1. — Omisune esențială și violarea dreptului de apărare, prin aceea că tribunalul nu se pronunță deloc asupra cererii mele de a obliga pe zisul meu vecin să-și ridice construcțiile ce a făcut pe locul meu și a schimbat cursul pârului dintre noi; iar asupra cererii de revendicare, pe motivul că încălcarea n'ar fi din partea sa, ci din a altui vecin, motiv ce nu rezultă de nicăeri și nici măcar nu mi-a fost pus în discuție de tribunal, întrucât adversarul men lipsea.

Având în vedere, că, prin sentința atacată cu recurs, tribunalul a respins ca nefondat apelul făcut de recurentul Gheorghe Sion, în contra cărții de judecată nr. 488 din 1927 a judecătoriei mixte Târgu-Ocna, prin care s'a respins acțiunea, prin care recurentul revendică, dela intimatul Gheorghe Tamas, o întindere de circa 50 m. p., teren situat în comuna Slănit, Satul Nou, și cerea obligarea aceluia la desființarea lucrării făcute, care a schimbat cursul pârului ce trece pe locul recurentului și la desființarea a două ferestre și a unui balcon;

Că, pentru a da această soluțiune, tribunalul constată în fapt și motivează, că, din depozitiile martorilor audiați nu rezultă că intimatul Gh. Tamas ar fi încălcat suprafața de 50 m. p., arătată de recurent și nici că ar fi abătut cursul unui pâr pe locul recurentului, ci, din contră, rezultă că intimatul a construit noul zid al vilei sale la o distanță de 0.70 c. m. de vechiul zid, iar din schița de plan rezultă că porțiunea de 2 m. 80 cm., ce-i lipsește recurentului la lățimea din fundul proprietății sale, cu care pretinde că este încălcat de intimat, se datorește încălcării celui alt vecin al său, Ioje Seghete;

Că, constată mai departe tribunalul, din depozitiile martorilor și din schița de plan rezultă că cele două ferestre și balconul construite de intimat la vila sa, are vederea dreaptă înspre proprietatea recurentului, de a cărei limită despărțitoare sunt numai la o distanță de 0.70 cm.; că, întrucât vederea lor dă înspre zidul vilei recurentului, prin care este exclusă posibilitatea pentru intimat de a vedea în interiorul proprietății recurentului, recurentul nu poate cere desființarea acestor ferestre și a balconului dela vila intimatului în temeiul art. 612 cod. civ., al cărui motiv este de a feri pe vecini de diferitele vexațiuni reciproce;

Având în vedere că prin partea I-a a motivului I de casare se pretinde că tribunalul a comis o omisiune esențială prin aceea că nu se pronunță asupra cererii recurentului de a se obliga intimatul să-și ridice construcțiile ce a făcut pe locul recurentului și care au schimbat cursul pârului dintre ei, iar prin partea a II-a a motivului se pretinde că tribunalul a violat dreptul de apărare prin aceea că a constatat că încălcarea n'ar fi din partea intimatului, ci din partea altui vecin, deși acest motiv n'a fost invocat de nimeni și nici n'a fost pus în discuție de tribunal;

Considerând, că, omisiunea tribunalului de a se pronunța asupra unui capăt de cerere nu constituie

un motiv de casare, ci, potrivit art. 288 pct. 4 proc. civ., unul din revizuire, așa că prima parte a motivului I de casare nu este întemeiată:

Considerând că, tribunalul, examinând susținerea recurentului că intimatul i-ar fi încălcat o parte din teren, și constatând că acel teren nu a fost încălcat de intimat, ci de un alt vecin, nu a făcut decât să examineze susținerea recurentului, nu a invocat deci nici un motiv din oficiu, fără a-l pune în discuția părților, așa că nu poate fi vorba de violarea dreptului de apărare, după cum pretinde recurentul și prin urmare și partea a doua a motivului de casare nu este întemeiată.

Asupra motivului II de casare:

2. — Violarea art. 612 cod. civ., prin aceea că-mi respinge și cererea de a obliga pe acelaș vecin să-și închidă două ferestre ce a deschis spre proprietatea mea și un balcon; cu toate că constată că ele au vederea dreaptă și au fost deschise la o distanță numai de 0.70 cm., de proprietatea mea.

Considerând că, potrivit art. 612 cod. civ., nimeni nu poate avea vedere sau ferestre spre vedere, nici balconul asupra proprietății vecinului, de nu va fi o distanță de 19 decimetri între zidul pe care se deschid aceste vederi și proprietatea vecină: că, însă, nici acest text și nici vre-un alt text de lege nu condiționează aplicarea acestei dispozițiuni de posibilitatea de a se vedea prin aceste ferestre sau balcoane în interiorul proprietății vecinului și nici de existența sau neexistența vre-unei vexațiuni pentru acest vecin;

Că, astfel fiind, și întrucât în speță tribunalul, deși constată că între zidul pe care se deschid ferestrele și balconul intimatului și proprietatea recurentului, există o distanță mai mică decât cea prevăzută de lege, totuși respinge cererea recurentului, numai pe considerațiunea că aceste ferestre și balconul au vederea înspre zidul vilei recurentului, fiind astfel exclusă pentru intimat posibilitatea de a vedea în interiorul proprietății recurentului; prin aceasta tribunalul a violat art. 612 cod. civ., așa că motivul II de casare fiind întemeiat, sentința atacată urmează să fie casată, iar pricina trimisă la acelaș tribunal spre o nouă judecată;

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul, etc.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI S. I-a

Audiența dela 1 Octombrie 1934

Prezidenția d-lui EUGEN BONACHI, prim președinte

Soc. an. André & comp. cu David Goldberg

Jurnal nr. 2808*). Dos. nr. 1002/931

Sechestru asigurator. Debitor. Avere compusă din cereale. Aflarea lor în diferite porturi și magazine. Necondiționarea lor. Riscă să se altereze. Scăderea

*) Istoricul afacerii care a ocazionat jurnalul de mai sus, este deosebit de interesant și instructiv.

În Mai 1931 izbucnește la Brăila scandalul David Goldberg.

Reclamații la parchet, cercetări. — clasare.

Ațiune civilă. Soc. creditoare André, pentru o pretenție de circa 6.000.000 lei începe să ia o serie nesfârșită de măsuri conservatorii; sechestre asiguratorie și popri.

Urmărire aprigă. Tribunalul interzice prin telegraf descărcarea cerealelor ce creditorul voește a sechestra. — Va-

prețurilor. Cheltuelile întrec valoarea. Vânzare cu anticipație. Legalitate. Art. 436 proc. civ.

Art. 436 proc. civ. permite înstreinarea bunurilor sechestrate în mod definitiv, chiar înainte de expirarea termenelor obișnuite pentru vânzare, dacă ele

poare sunt reținute, șlepuri sunt imobilizate prin telegrame, în diferite porturi ale țării. Orice sume de bani sunt lovite de indisponibilitate la vre-o 26 presupuși debitori, bănci soc. comerciale sau particulari.

La 4 Iunie 1931 soc. an. André & Co., observă că toată cursa ei riscă să rămână zadarnică. Sumele găsite cu ocazia popririi erau neînsemnate iar principalul gaj ce reușise să-și formeze, cerealele sechestrate, este amenințat.

Face în consecință o cerere în care amintește că mărfurile sunt supuse stricăciunii dacă vor rămâne necondiționate, sub peceti, în magazine șlepuri și silozuri. Pe de altă parte, menținerea mărfii în natură ocazională o serie de cheltuieli extraordinare indispensabile, în afară de condiționare; dhirii, navluri prime de asigurare, plată de custozii și oameni de pază, iernatecul vaselor taxe către căpităni, etc. și în afară de riscul dedus din fluctuațiunea prețurilor cerealelor dela o zi la alta, cu surprize neprevăzute.

Cum procesul este posibil să dureze 2—3 ani cere concentrarea tuturor mărfurilor în portul Brăila, pe socoteala mărfii și vânzarea lor prin sindicul bursei Brăila, prin licitațiune publică, suma rezultată consemnându-se la Administrația financiară Brăila.

Părțile produce o serie de certificate de la Comitetul Bursii Brăila, dela mijlocitori oficiali, de la Administrația decurilor, dela cerealiști versași, etc., că cerealele rezistă între 10 luni și 5 ani, uitând că în acest interval prețurile variază, calitatea intrinsecă a mărfii scade în mod natural, iar cheltuelile cresc.

Trib. Brăila, deși numise un expert pentru a constata starea de lucruri, totuș prin sentința comercială nr. 201 din 9 Iulie 1931 admite concentrarea cerealelor, pe baza art. 420 proc. civ., dar respinge vânzarea lor ca inadmisibilă, de oarece nici un text formal de lege nu îndrituiește pe creditor să ceară aceasta.

Lucrurile nu s'au oprit aici. — viața a impus împlinirea nevoilor indiferent de textele legale.

Marfa, cu toate certificatele date, începe să se strice, — așa cum prevăzuse creditoarea.

La 30 Iulie 1931 intervine căpitanul portului Corabia, numit custode: Cerealele de sub plumburi amenință să se avarieze. Autorizați operațiile preventive necesare și trimiteți plata lor.

Câteva zile în urmă telegrafiază: Din cauza căldurii, grăul a făcut gărgărițe.

Prin ordonanța prezidențială nr. 9420 din 1931, trib. Brăila, fără a permite transbordarea cerealelor, de oarece sentința tribunalului care încuviințase aceasta fusese apelată, în sfârșit admite condiționarea cerealelor, pe loc. Ordinul însă nu poate fi executat pentru că la Corabia nu existau instalațiile necesare. Căpitanul revine prin telegrame și rapoarte scrise: „Avaria continuă. Luați măsuri Declin orice răspundere“.

Lucrurile se precipită. Intervine și Direcția Docurilor Brăila, care arată că porumbul sechestrat în silozurile ei nu mai are influența necesară pentru conservare și se află în pericol.

Iar unii creditori, proprietari vaselor în care fuseseră sechestrate mărfurile, cer ordonanță prezidențială de vânzare, sub motiv că valoarea creanței lor, — privilegiată cf. c. com., — întrece valoarea mărfii.

Curtea de apel din Galați, prin decizia de mai sus, curmă această situație imposibilă.

Si epilogul:

Îndată după consemnarea sumei, au apărut pescuitorii în ape turburi, cari au validat popri pe sumele consemnate, fără știința creditoarei sechestrante. Tribunalul Brăila, nefixat asupra caracterului juridic al acestei consemnări, a dispus defalcarea întrucât s'ar fi operat un transfer de creanță, definitiv. Soluția este discutabilă, de sigur, pentru că pe deoparte popritorul cunoștea că sumele consemnate au o afecțiune specială iar pe de altă parte natura juridică a acestei consemnări putea să ducă cel mult la un tablou de distribuție.

Până la vederea obiecțiunilor, creditoarea, ca să evite noi surprize, a făcut și ea o poprire asupra recipiselor.

amenință stricăciune sau pieire și aceasta pentru ca să se evite pagube adesea ireparabile ce ar rezulta atât pentru creditor cât și pentru debitor din întârzierea vânzării.

Pentru identitate de rațiune, măsura vânzării cu anticipație urmează a fi luată, prin analogie, și în caz de sechestrul asigurător, dacă se constată că un atare sechestrul prelungindu-se prea mult ar conduce în mod inevitabil la deprecierea sau pierderea totală a valorii bunurilor sechestrate.

Curtea,

Asupra apelului făcut de societatea anonimă André & Co. împotriva hotărârii comerciale nr. 201 din 9 Iulie a. c., a tribunalului Brăila, secția I-a.

Ascultând pe apelant în dezvoltarea motivelor de apel și pe intimat în combateri;

Având în vedere că după cum rezultă din cele susținute de părți, precum și din actele dela dosar, Societatea apelantă introducând contra intimatului David Goldberg acțiune comercială pentru reziliere de contract și plata sumei de 12.000 lire sterline, a cerut tot odată și obținut dela tribunal înființarea unui sechestrul asigurător asupra averii debitorului, compusă din cereale aflate în silozuri, în magazii și în șlepuri, în porturile Brăila, Tulcea Chilia-Nouă și Corabia, în totul circa 114 vagoane.

Că fiind posibil ca procesul dintre părți să dureze multă vreme, în care timp cerealele pe de o parte, dacă nu sunt condiționate, riscă să se altereze, iar pe de altă parte, fiind că cheltuelile condiționării, chirilor silozurilor, magaziiilor și șlepurilor, dată fiind mai ales scăderea continuă a prețurilor cerealelor dela data aplicării sechestrului până în prezent ar absorbi, cu timpul, întreaga lor valoare, apelanta societate a cerut tribunalului ca să încuviințeze concentrarea cerealelor sechestrate în portul Brăila, în unul sau mai multe șlepuri, după nevoie și tot odată să autorize vânzarea lor, prin sindicul Bursei Brăila; că, Tribunalul Brăila, prin hotărârea atacată cu apelul de față, a admis concentrarea, dar a respins cererea de vânzare;

Având în vedere că motivul pe care își sprijină tribunalul soluția, este acela că nu numai nici un text de lege nu ar autoriza vânzarea bunurilor sechestrate asigurător, dar că ceva mai mult, art. 436 proc. civilă, a cărui aplicare se cere de către apelanta societate, — prin analogie, — prevede cazul stricăciunii unor bunuri sechestrate, nu în mod asigurător numai, ci în mod definitiv, pe bază de titlu executoriu, iar art. 620 proc. civilă prevede de asemenea că vânzarea mărfurilor sechestrate în mod asigurător, nu se poate face decât pe baza de titlu executor;

Considerând că este adevărat că legea nu reglementează cazul când bunurile sechestrate în mod asigurător sunt supuse alterării sau depreciării, ori când conservarea lor este prea costisitoare, dar nu-i mai puțin adevărat că nu este îngăduit judecătorilor de a refuza să rezolve cazurile ce li se înfățișează, numai fiindcă, printr-o lacună a legii, soluțiunea aceluși caz nu este în mod direct prevăzută într-o dispoziție legislativă, ci ei trebuie să caute și să găsească soluția în acele reguli de drept cari fiind, consfințite de legiuitor, prin texte formale, pentru cazuri asemănătoare, pot fi, prin analogie, aplicate și la cazurile cu judecarea cărora sunt sesizați;

Considerând că legea prin art. 436 procedura civilă, permite înstrăinarea bunurilor sechestrate în mod definitiv, chiar înainte de expirarea termenelor obicinuite pentru vânzare, dacă ele amenință stricăciune sau pieire; că rațiunea acestei măsuri este ca să se evite pagubele adesea

ireparabile ce ar rezulta atât pentru creditor cât și pentru debitor, din întârzierea vânzării;

Că pentru identitate de rațiune, măsura vânzării cu anticipație urmează a fi luată, prin analogie, și în caz de sechestrul asigurător, dacă se constată că un atare sechestrul prelungindu-se prea mult, ar conduce în mod inevitabil la deprecierea sau pierderea totală a valorii bunurilor sechestrate;

Considerând că scopul urmărit de legiuitor, când admite înființarea de sechestre asigurătoare, este acela de a da creditorului posibilitatea, ca atunci când va obține titlu executoriu să găsească, în prețul cu care se vor vinde bunurile sechestrate, de unde să-și acopere creanța; că acest scop nu s'ar atinge dacă în cazurile când bunurile sechestrate fiind supuse stricăciunii sau pieririi, instanța de judecată n'ar avea dreptul să procedeze la o realizare extraordinară a prețului lor, printr-o vânzare anticipată, care având caracterul unei măsuri conservatoare, salvgardează interesele nu numai ale creditorului, dar și ale debitorului;

În ce privește dispozițiunile art. 620 proc. civilă, care nu permite vânzarea bunurilor sechestrate asigurător, decât după ce creditorul a obținut titlu executor, ea se referă la vânzarea silită, ca măsură de executare, iar nu la vânzarea ce s'ar ordona în cazurile mai sus specificate, ca măsură cu scop de conservare, așa că nu-și poate găsi aplicațiunea în cazul de față;

Că așa fiind, în drept, cererea de a se autoriza cu anticipație, vânzarea cerealelor sechestrate asigurător, este în principiu admisibilă;

Având în vedere, în fapt, în speță că se constată din adresa nr. 7 din 2 Iulie, 1931 a Direcțiunei Docurilor Brăila, ca orzul din silozurile nr. 255 are nevoie de a fi serat la bandă; din două telegrame și din adresa nr. 755 din 17 August 1931, a căpităniei portului Corabia, rezultă că grâul din cele 50 vagoane aflate în șlepul „Urania”, fiind închis de mai bine de trei luni din cauza căldurii, a făcut gărgărițe și viermi;

Având în vedere că se mai constată, din raportul expertului Jean Isaia, că grâul sechestrat în șlepul „Urania” reclamă o cheltuială de 8240 lei, de vagon, pe an, numai pentru navlu și asigurare, ceea ce face pentru cele 50 vagoane, lei 247.200 pe an, la care adăugând lăpătarea, care este absolut necesară, lei 7200 lunar, sau lei 86.400 anual, rezultă un total anual de lei 333.600, față de suma de 720.000 lei ce s'ar putea realiza astăzi din vânzare, socotind prețul de 24.000 lei vagonul, dacă ar fi de calitate bună, ceea ce nu-i cazul; dacă procesul ar dura doi ani, întreaga valoare ar fi absorbită de cheltuieli;

Că pentru celelalte cereale, spezele de întreținere sunt și mai mari. Astfel: orzul și porumbul sechestrat în silozurile docurilor din Brăila ar costa, magazinaj și asigurare, 8—9000 lei de vagon; orzul din șlepul „Mathilda” din portul Tulcea, lei 18.000 de vagon anual, toate calculate fără lăpătare;

Că spezele pe timpul dela Mai, data aplicării sechestrului, până la 10 Septembrie, deci pe patru luni, reprezintă o sumă de lei 674.300; făcându-se proporția pe un an numai dacă procesul este probabil să dureze mai mult — s'ar ajunge la suma de circa 1.700.000 lei care ar absorbi 75% din valoarea totală actuală a mărfurilor sechestrate;

Că într'adevăr, din buletinele Bursei Brăila aflate la dosar, se constată că orzul, în momentul sechestrării valoră lei 28.000, iar azi abia 19.000 lei, grâul a scăzut dela 28.000 la 24.000 lei vagonul, porumbul dela 25.000 lei la 15—16.000, astfel că de unde în momentul sechestrării, cele circa 114 vagoane cereale valorau 3.200.000 lei, ele nu mai valorează astăzi decât circa 2.300.000 lei;

Că la diferența de preț de circa 900.000 lei adăogând numai speșela de magazinaj, navlu 674.500 lei și asigurarea 15.000, se ajunge, în numai 4 luni, la o pierdere de circa 1.600.000 lei, adică jumătate din valoarea ce aveau cerealele în momentul sechestrării;

Considerând că dacă se ține seamă că pentru aplicarea sechestrului, apelanta societate a depus o cauțiune de lei 4.800.000 lei, se constată cu ușurință, că chiar dacă prețul cerealelor s'ar urca, astfel încât să se poată stabili ulterior că vânzarea anticipată a cauzat pagube intimatului, încă cauțiunea aceasta asigură cu suficiență acoperirea lor;

Că, așa fiind, apelul se găsește întemeiat și urmează a se admite.

Pentru aceste motive, Curtea admite apelul făcut de soc. an. André & Comp., admite și cel de-al doilea cap al cererei numitei societăți și prin consecință, autoriză vânzarea, prin sindicul bursei Brăila, a mărfurilor sechestrate, aparținând intimatului David Goldberg, etc.

Eug. Bonachi, M. Mantu, V. Stămate.

Grefier, Theodor Dobrea

NOTĂ. — O serie de sfaturi *de lege ferenda* opuse în hotărâri sau doctrină inechității rezultând din aplicarea exegetică a legii dau de gândit dacă nu cumva, în așteptarea reformelor legislative, nu ar trebui revizuită câte odată interpretarea jurisprudențială.

Prezentăm o interesantă manifestare, când pentru a se evita o situație absurdă, care logic nu poate căpăta consacrarea legală, cu atât mai puțin nu poate fi provocată, — s'a trecut poate, peste înțelegerea literală a textelor, bănuindu-se legiuitorului o intenție singură posibilă în această împrejurare.

1. Sechestrul asigurător pune sub supravegherea justiției anumite bunuri mobile. Debitorul nu poate înstreina obiectele fără să se expună consecințelor penale. Creditorul uneori nu are posibilitatea de unde alege formarea gajului.

Ce se întâmplă cu lucrurile supuse pieirei, stricăciunii, scăderii iminente a valorii sau cu o conservare fie anevoioasă, fie costisitoare, imobilizate asigurător?

Este adevărat că pentru a evita aceste pericole debitorul nu are decât să consemneze suma pretinsă (art. 617 proc. civ., 908 cod. com.)¹⁾ — sau, în afaceri civile, să ofere o caucionare personală²⁾, un fidejutor, — sau să dea altă garanție materială suficientă.

Această soluție din cod, pe care debitorul ar agreea-o imediat, nu este în viață, din nefericire, în totdeauna posibilă.

Ce-i rămâne de făcut debitorului, spre a-și salva avutul?

Pe de altă parte, — omitând reclamanții de rea credință, cari fac din această instituție juridică un mijloc de presiune, și de cari nu ne ocupăm, nici creditorului nu-i convine alternativa: să vadă gajul diminuându-se până la nimicire, când drepturile

sale consolidate sau în cazul respingerii acțiunii, să se expună la daune exagerate.

2. Dificultatea izvorăște din prețiozitatea legiuitorului.

Legea este complectă, adică prevede toate cazurile, pe care le reglementează în amănunt, foarte deslușit (art. 3 și 4 cod. civ.). Legiuitorul se rezumă la sine însuși. Și în consecință judecătorul trebuie să judece pe baza legii.

Totuși această suficiență legală a fost curând desmintită. Jurisprudența, urmată de doctrină, umple lacunele, suplinind de multe ori voința legislativă prin interpretări extensive și analogii, temperând totdeauna excesul de legalitate ce ar isca nedreptăți, dincolo de util.

Cea mai elastică complinire a legilor, analogia³⁾, este însă și cea mai primejdioasă. Analogii se pot broda la infinit, judecătorul va alege însă pe aceea în slujba utilului social și ideii comune de echitate.

Noul anteproiect de cod civil român, sub impulsia imperativului kantian și sub inspirația codului civil elvețian, concretizează într'un text de lege rezultatul experiențelor judiciare. În lipsa unei dispoziții legale sau obicei, „instanța judecătorească va hotărî potrivit regulii ce ar consfinți, dacă ar fi în căderea ei să facă legi” (art. 1 cod. civ. anteproiect).

3. Criteriul în găsirea unei cât mai corecte analogii, care să atragă obligații prin adăogarea la lege a unor creațiuni lăaturalnice, fără opunere fundată, trebuie găsit în ansamblul sistemului juridic format din dispozițiuni legale similare⁴⁾.

Legea s'a ocupat de lucrurile de o valoare variabilă cu anumite ocazii (art. 11, 396, 526, 707 cod. civ., 71, 760 cod. com., 436 proc. civ.).

a) Tribunalul, la cererea celui pus în posesie provizorie a bunurilor mișcătoare ale absentului, va ordona vânzarea, în caz de trebuință.

Aprecierea tribunalului este determinată de împrejurări, scrutând natura mobilelor și calitatea celor trimiși în posesie, indicând care bunuri mobile trebuiesc menținute în natură și care trebuiesc vândute⁵⁾.

În lipsă de deslușiri legale, s'a decis că vânzarea va fi ordonată în modul prescris de tribunal, care va avea în vedere importanța și natura averii mobile și încrederea ce merită cei puși în posesie provizorie⁶⁾, renunțându-se câte odată la expertize și licitații publice, pentru a nu da naștere unor cheltuieli împovărătoare.

Prețul și veniturile se vor capitaliza (art. 111 cod. civ.).

b) În cel mult o lună dela facerea inventarului, tutorele, pentru a evita discuțiuni posterior, va vinde averea mișcătoare a minorului, afară de aceea pe care consiliul de familie l'ar autoriza să o mențină în natură.

Vânzarea se va face prin licitație publică, îndeplinindu-se toate formalitățile legale. Tutorul va da cu dobândă excedentul (art. 396, 399, 400 cod. civ.).

5) Reamintim preceptele didactice: *Ubi eadem est legis ratio, ibi eadem est legis dispositio. Ubi eadem ratio, idem jus.*

4) Cpr. Fr. Geny, Méthode, I, nr. 107.

5) Laurent, II, nr. 177; Planiol ec. 5, III, nr. 2472; Matei Cantacuzino, pag. 311.

6) Planiol, loco citat.

1) Trib. Ilfov II com. jurn. 2 Iunie 1931, în *Jurisprudența Generală* din 1931, speța 1072, pag. 890.

2) Prin interpretarea cuvintelor „garanție îndestulătoare” s'a decis, pentru facilitarea debitorilor, că este vorba de o cauțiune materială sau garanție personală, a cărei solvabilitate se va aprecia de instanțele de fond. (Cas. III, 498 din 1911, în *Curierul Judiciar* 1912, pag. 24; Cas. III, 5/917, în *Jurisprudența rom.* 1919, sp. 598).

c) Uzufructuarul pentru a intra în posesie, trebuie să facă inventar în prezența proprietarului și să dea cautiune. În atare caz va dispune de bunurile consumptibile, înapoind la sfârșitul uzufructului lucruri cu aceleași atribute (art. 526 cod. civ.).

Nu răspunde de uzajul normal (art. 528).

În cazul când uzufructuarul nu dă cautiune, proprietarul poate cere ca mobilele supuse pieirei să se vândă, uzufructuarul putând folosi dobânda prețului. Tribunalul va ordona, după împrejurări, ca o parte din mișcătoare să fie menținute spre folosul uzufructuarului, care va jură buna lui intenție (art. 543).

Modul vânzării și al plasării prețului, la aprecierea tribunalului.

d) Eredelile sub beneficiul de inventar, fără să achieseze asupra dreptului său de a repudia moștenirea, poate, cu autorizarea justiției, să vândă obiectele supuse stricăciunii sau a căror conservare ar costa mult.

Vânzarea se va face cu forma vânzărilor publice (art. 707 cod. civ.), iar întrebuintarea prețului va fi justificată (art. 713).

Eredelile poate însă prezenta obiectele mișcătoare în forma în care s'ar afla în momentul răfuiei, cu deprecierea și deteriorarea lor, nerăspunzând decât în caz de neglijență (art. 716).

e) Când la vânzarea unor mărfuri sau produse se ivesc neînțelegeri asupra calității sau stărei lor, președintele tribunalului sau judele de ocol, acolo unde nu există tribunal, la cererea părții, va numi din oficiu un expert dispunând vânzarea lucrurilor în cazul când păstrarea lor ar putea aduce mari pagube sau ocaziona cheltuieli însemnate.

Condițiunile se vor fixa prin Ordonanță (art. 71 cod. com.).

f) Judecătorul sindic poate fi autorizat de tribunal să vândă lucrurile supuse stricăciunii sau la micșorare iminentă de valoare, cum și acelea a căror conservare ar fi costisitoare" (art. 760 cod. com.).

„Aceste obiecte nu vor fi puse sub sigilii, dacă judecătorul sindic va cere, dar vor trebui să fie imediat inventariate și prețuite" (art. 746 cod. com.).

„Vânzarea nu se va face decât prin licitație publică și după o prealabilă expertiză ordonată de tribunal" (art. 760 cod. com.).

g) Tribunalul poate scurta termenul vânzării chiar din oficiu, atunci când obiectele sechestrate definitiv sunt amenințate cu stricarea sau pierderea (art. 436 proc. civ.).

Căutând un principiu juridic călăuzitor în cele de mai sus, vedem că aceste toate dispoziții de vânzare sunt acte conservatorii în sensul că tind la menținerea activului patrimonial nu în elementele lui componente, ci ca valoare numerar.

Ele, sub titlul de acte de administrație provizorie, grănițuiesc actele de dispoziție⁷⁾.

Toate sunt luate la înjoncțiunea unei părți care *nu este proprietar*.

Impuse de rațiuni economice, legiuitorul le-a acceptat fiindcă le-a găsit indispensabile, totuși le-a privit cu multă rezervă, din cauza abuzurilor la care ușor ar putea da naștere, impunând din spirit de prudență o serie de formalități pentru garantarea părților și a terților.

Astfel de cele mai multe ori a cerut cautiune dela cel care provoacă vânzarea, pentru a se asigura de eventualul responsabil, a inventariat și expertizat lucrurile supuse vânzării, pentru a aprecia cât mai exact natura și valoarea lor, a dispus transferul prin licitație publică și cu formalitățile aferente, pentru a obține printr-o largă concurență justul preț și în fine a dispus și modul de întrebuintare a sumii rezultate.

Pentru urgentarea vânzării obiectelor alterabile, sechestrate definitiv, a încuviințat scurtarea termenelor obicinuite.

Când însă legiuitorul a omis impunerea anumitor forme, prețului a intervenit spre a trece cu vederea acelea care încarcă sau întârzie inutil vânzarea.

De multe ori prețul rezultat, în vânzările bunurilor de mică importanță, nu ar putea acoperi nici cheltuielile formelor. Câteodată persoanele ce intervin sunt de perfectă bună credință și nu merită injuria unei cautiuni, nici suspiciunea unei vânzări publice.

Prin analogie vom recurge la aceleași mijloace în situații asemănătoare.

4. Până acum soluția pornea dintr'un spirit de fa-voare față de debitorul în împrejurări dificile.

Lucrul pierde stăpânului. Cum debitorul până la expropriere rămâne proprietarul și posesorul obiectelor, riscurile îl privesc. N'are decât să ia măsurile necesare conservării gajului (8). Dar dacă nu poate? Ar fi nedrept să-i faci imposibilă orice scăpare. După cum sechestrul asigurător fiind la stăruinta creditorului, este drept ca instanța care l-a încuviințat să domolească excesul de zel.

Motive sentimentale.

Temeiul de drept invocat: judecătorul sesizat poate lua măsuri complementare, într-o cerere accesorie (9), pe baza art. 104 pr. civ. A argumenta astfel înseamnă însă a ocoli chestiunea, pentru că încă nu apare fundamentul juridic care să dea putința imixtiunii judecătorești în dreptul creditorului de a-și alege formarea gajului și a-i fi menținut sechestrul până la achitare.

Cu mai multă dreptate s'a găsit un sprijin în interpretarea cuvintelor „garanție îndestulătoare" ale art. 617 pr. civ.

S'a decis totuși în această ordine de idei că după cum judecătorul poate să extindă sechestrul asigurător și asupra altor obiecte în urmă cunoscute, tot astfel poate să restrângă un sechestrul excesiv. Va previni abuzul de drept, căutând să facă, pe cât posibil, o proporție normală între valoarea creanței și aceea a bunurilor sechestrate, pe baza probelor prezentate de părți (10), apreciind însă și asupra concursului de creditori ce s'ar putea ivi la distribuția prețului.

Judecătorul a trecut sechestrul asigurător asupra altor bunuri de valoare corespunzătoare, oferite de debitor, când acesta justifică necesitatea. A înlocuit sechestrul asigurător în afaceri civile cu o caucionare personală, când persoana ofertantă a fost acceptată ca solvabilă (11).

8) *Dall. prat.*, 1924, Saisie brandon, nr. 49, 52.

9) Trib. Ilfov, II, c. c., 865 din 1931, în *Jurisprudența Generală*, 1935, sp. 714.

10) Trib. Dorohoi, 67 din 1927, preș. red. O. Pienescu, cu nota d-lui *Georgean*, în *Jurisprudența Generală*, 1928, sp. 1245.

11) *Jurispr. Cas.*, citată supra.

7) *Planiol-Ripert*, IV, nr. 289.

În cazul chiar al vânzării a dispus ca anumite obiecte, deosebit de prețioase sechestrantului, să fie vândute numai în cazul insuficienței produsului vânzării celorlalte bunuri (12).

5. Importanța deciziei ce adnotăm apare nu numai prin persoana petiționarului, — un creditor. — prin obiectul cererei, vânzarea unor lucruri streine, ci și prin motivarea soluției (13).

De data aceasta instanța era obiectivă. Indiferență părților în proces, n'are în vedere decât interesul general, care concordă cu acela particular, anume a nu distruge valori fără nici un avantaj economic. Orice opunere era vană, pentru că friza reaua credință.

Iar considerentele juridice, stimulate de dreptate și bazate pe analogie, converg spre soluția impusă de o logică elementară, — singură posibilă. — vânzarea gajului primejduit; cu toate garanțiile necesare, consemnându-se suma, cu afecțiune specială ce va înlocui valoarea lucrurilor sechestrate, valoare spre care tindea creditorul.

În Franța, în împrejurări apropiate, (saisie brandon) s'a decis că sechestrantul poate strânge recolta, chiar înainte ca formele vânzării să fie gata (14), iar în cazuri iminente poate obține vânzarea pe calea référé-ului (15).

Desigur că aceste hotărâri toate ar nemulțumi completamente vechii interpreți din prima jumătate a secolului trecut (16).

Ele însă vor rămâne ca exemple tocmai pentru concilierea ideii de justiție cu ceea ce pare îndeobște drept și bine, evidențiind odată mai mult necesitatea de a scoate un judecător conștient de sub închiziția formalismului sau a dogmelor juridice absolute, lăsându-i mai îndelungat timp să reflecteze asupra urmărilor hotărârii ce va da.

ȘERBAN STROE

Avocat—Brăila

TRIBUNALUL ILFOV S. IV CIV. COR.

Audiența din 10 Martie 1934

Președenția d-lui HARITON UDREA, Judecător

Aristia Disescu cu Lisel Derussi

Sentința civ. n. 297

Văduvă săracă. Când moștenește?

Act atacat pentru smintire de minte, după moartea unei persoane. Aplicația art. 449 cod. civ.

12) Dall. prat. 1924, Saisie ex. nr. 429.

13) Trib. Brăila, după reformarea sentinței-jurnal, ce dăduse, a revenit asupra jurisprudenței date, punându-se de acord cu vederile C. de apel. În același sens trib. Brăila sent. com. 108 din 1932, idem 141 din 1932 etc., nepublicate.

14) Carré et Chauveau, L. dela proc. civ. et com. 5, ed. IV, quest. 2123; Glasson et Colmet Daage, Précis, 2 éd. nr. 1515.

15) Garsonnet, Traité, 2, éd. IV, nr. 1375

16) Cât de departe suntem de Blondeau, Crépon ș. a., cari erau de părere că o cerere trebuie respinsă nu numai atunci când ar avea un text de lege împotriva, ci chiar dacă n'ar avea nici un art. de lege ca suport direct și imediat, indiferent de sentimentul echității sau ideea utilității generale.

Cerere de punere sub interdicție. Când este un sprijin în acțiunea în anularea actului?

1. — Soția nefiind rezervatară, ea moștenește ca văduvă săracă, numai când soțul ei nu a dispus prin donațiune între vii sau testament.

2. — În codul nostru suprimându-se art. 901 cod. civ. fr., care prevede că cineva trebuie să fie sănătos la spirit pentru a face o donațiune între vii sau testament, față de această suprimare, art. 449 din codul nostru civil se aplică, fie că este vorba de acte oneroase, fie că este vorba de acte gratuite.

3. — Pentru ca cererea de punere sub interdicție să fie un sprijin în acțiunea în anularea unui act pentru smintire de minte, introdusă după moartea unei persoane, trebuie ca actul să nu fie făcut cu mult înainte de punerea sub interdicție, care s'a făcut bazându-se pe slăbirea din ultimul timp a facultăților mintale.

Tribunalul,

Asupra acțiunii introduse de Aristia Disescu, contra păritei Lisel Derussi, pentru a i se recunoaște dreptul de 1/3 în uzufruct din averea defunctului C. Disescu.

Având în vedere actele din dosar, susținerile orale și concluziunile scrise depuse de părți;

Având în vedere că reclamanta Aristia C. Disescu a susținut prin acțiunea de față, că ea este văduvă săracă față de averea defunctului ei soț; că reclamantei i se cuvine astfel 1/3 în uzufruct din averea soțului ei; că defunctul C. Disescu a dispus însă de această avere, prin două testamente, unul din 8 Noembrie 1923, iar celălalt din 12 August 1926; că testamentele nu sunt valabile, fiind făcute într-o stare de insanitate de spirit, iar cel din urmă fiind rezultatul și al captațiilor întrebuințate față de defunctul Const. Disescu; că reclamanta a susținut, că ea poate să dovedească cu orice probe starea de insanitate a lui Const. Disescu, fiindcă pentru donații și testamente nu se aplică art. 449 cod. civ.; că dacă se spune că se aplică acest articol, reclamanta arată că a făcut o cerere de punere sub interdicție a lui Const. Disescu, cu câteva luni înainte de moartea sa; că dacă se trece peste aceste susțineri, reclamanta arată că starea de insanitate a defunctului rezultă chiar din cuprinsul testamentelor; într-adevăr în aceste testamente se văd încoerențe de judecată, propoziții fără sens, erori de drept inexplicabile pentru un jurist savant, și erori de stil inexplicabile pentru un om de fină cultură literară, cum a fost defunctul C. Disescu; că față de aceste susțineri, reclamanta a cerut admiterea acțiunii sale, iar în subsidiar a cerut proba cu martori și o expertiză asupra testamentelor, din care să se vadă starea de insanitate de spirit a defunctului Const. Disescu; că proba cu martori s'a mai cerut și pentru dovedirea captațiunii, cu ocazia facerei celui de-al doilea testament;

Având în vedere că pârta Lisel Derussi, a susținut, că testamentele făcute de defunctul ei tată. Const. Disescu, sunt valabile, fiind opera unui om sănătos la minte; că reclamanta nu poate să facă dovada insanității de spirit, decât în conformitate cu art. 449 cod. civ., adică numai dacă făcuse înainte o cerere de punere sub interdicție, sau când insanitatea rezulta din chiar cuprinsul actului; că de o cerere de punere sub interdicție nu se poate vorbi în speța de față, fiindcă testamentul a fost făcut în 1923, iar cererea de punere sub interdicție s'a făcut la 7 Iunie 1932; că din cuprinsul actelor de asemenea nu rezultă o stare de insanitate a spiritului, ci se vede o minte lucidă; că unele greșeli gramaticale se datoresc spiritului distrat a lui Const.

Disescu, iar nu unei stări de insanitate a spiritului; că de altminterlea în anul când Const. Disescu a făcut primul testament, el a avut o activitate publică însemnată, fiind raportor al Constituției la Senat; că apoi aceste testamente corespund unor sentimente naturale, fiindcă de o parte era fiica sa, iar de altă parte soția sa, care avea avere; că acțiunea se găsește nefondată, față de cele expuse; că părta a susținut că acțiunea se găsește nefondată și pentru motivul că reclamanta are avere; că la subsidiarul cerut, părta a arătat că se opune, fiindcă martorii nu au fost ceruți prin acțiune, iar expertiza este inutilă; că devine inutilă proba și pentru captații, fiindcă dacă testamentul din 1923 este valabil, prin testamentul din 1926 i s'a mărit renta, ce trebuia să o primească reclamanta;

Având în vedere că acestea fiind susținerile părților, expuse în mod succint, urmează să examinăm aceste susțineri;

Considerând că soția moștenește din averea soțului ei, când este văduvă săracă, în condițiile art. 684 cod. civ.; că soția însă nu este rezervatară; că de aceea ea moștenește numai dacă soțul ei nu a dispus prin donațiuni sau testament; că dacă soțul a dispus prin donațiuni sau testament, soția nu mai moștenește, fiindcă ea nefiind rezervatară, nu poate să atace aceste acte de liberalitate;

Având în vedere că în speța de față, reclamanta pentru a pretinde 1/3 din uzufructul averii defunctului ei soț, a susținut că testamentele făcute de acesta nu sunt valabile, fiind făcute într-o stare de insanitate a spiritului; că reclamanta a susținut că poate să dovedească cu orice probă această stare;

Considerând că la francezi, art. 504 cod. civ., corespunzător art. 449 din codul civil al nostru, prevede, că după moartea unei persoane, actele făcute de el nu vor putea fi atacate pentru smintire de minte, decât numai dacă a fost pronunțată interdicția sa, sau a fost cerută înaintea morții sale, în afară de cazul când dovada smintirii nu rezultă din chiar cuprinsul actului; că mai departe art. 901 cod. civ. francez prevede, că cineva trebuie să fie sănătos la spirit pentru a face o donație între vii sau un testament; că acest articol nu a mai fost reprodus însă la noi;

Considerând că la francezi art. 901 cod. civ. a fost considerat în genere ca o excepție la art. 504 cod. civ.; că din cauza aceasta la francezi s'a considerat că art. 504 cod. civ. privește numai actele oneroase; că actele gratuite fiind prevăzute de art. 901 cod. civ., orice probă se poate admite pentru dovedirea smintirii la aceste acte, fiindcă o limitare a probelor, nu mai este la aceste acte, ci limitarea există numai în situația prevăzută de art. 504 cod. civ.

Considerând că în codul nostru civil, a fost înlăturată dispoziția art. 901 cod. civ. fr.; că prin această înlăturare toate actele unei persoane sunt supuse art. 449 cod. civ., când se cere anularea lui pentru smintire, după moartea celui ce a făcut actul; că deci la noi nu se mai face distincție între actele gratuite și oneroase când se cere anularea actului pentru smintire de minte; că stabilindu-se aceasta, susținerea reclamantei, că și la noi trebuie făcută această distincție, întocmai cum este la francezi, se găsește nefondată;

Având în vedere că reclamanta a susținut că ea îndeplinește condițiunile cerute de art. 449 cod. civ., fiindcă ea a făcut cerere de interdicție, înainte de moartea lui C. Disescu; că apoi insanitatea de spirit rezultă din chiar cuprinsul actelor;

Considerând că atacarea actelor după moartea unei persoane pentru motivul de smintire, a fost privită sever de lege; că dovada ar fi fost adesea greu de făcut; că apoi ceea ce ar fi îndemnat pe moștenitorii la asemenea acțiuni,

ar fi fost de multe ori aviditatea; că prin asemenea acțiuni de multe ori memoria defunctului ar fi suferit; că pentru a înlătura toate aceste neajunsuri, legiuitorul a adus limitarea din art. 449 cod. civ.

Considerând că o punere sub interdicție sau o cerere de punere sub interdicție, făcută înainte de moartea persoanei, al cărui act se atacă, face ca acțiunea să nu mai apară, ca temerară; că prin acțiunea de acum se caută să se dovedească starea ce a provocat cererea de punere sub interdicție în timpul vieții persoanei al cărui act se atacă; că însă cererea de punere sub interdicție nu mai poate să fie un sprijin în acțiunea în anulare, când se constată că actul a fost făcut cu mult înainte de punerea sub interdicție, iar cererea de punere sub interdicție este motivată de faptul, că persoana ce a făcut actul, în ultimul timp a ajuns în starea de slăbire a facultăților sale mintale; că acțiunea de acum în anularea actului nu mai urmărește să dovedească starea, ce se cerea dovedită și prin cererea de punere sub interdicție, fiindcă starea din acțiunea în anulare este cu mult anterioară cererei de punere sub interdicție; că de aceea în situația când actul este cu mult anterior cererei de punere sub interdicție, iar cererea de punere sub interdicție nu se referă la timpul când a fost făcut actul, probele cerute pentru a se dovedi insanitatea de spirit nu se pot încuviința, fiindcă în situația aceasta nu se mai aplică art. 449 cod. civ.

Având în vedere că în speța de față se constată că testamentul prim, ce se atacă, este făcut în 1923; că cererea de interdicție a fost făcută la 7 Iunie 1932; că în cererea de interdicție se arată că Const. Disescu în ultimul timp a ajuns într-o așa stare de slăbire de memorie și voință, că este necesară punerea sa sub interdicție; că această cerere, referindu-se la starea lui C. Disescu din ultimul timp, nu poate să fie, după cum s'a arătat, un sprijin în anularea unui act făcut cu mult înainte, în anul 1923;

Că, înlăturându-se această susținere a reclamantei, de a i se admite probatoriile, pe baza cererei de punere sub interdicție făcută, urmează să examinăm, dacă insanitatea nu rezultă din chiar cuprinsul actelor;

Având în vedere că Const. Disescu, își începe testamentul din 1923, arătând că lasă ca legatarii universali, chemați la întreaga sa avere, pe fiica sa Lisel Derussi și pe fiul acesteia Costică Derussi Disescu, numit ca copil și Topotel; că la această frază, reclamanta face două obiecțiuni: 1) Că Disescu având un singur nepot, de ce se mai simțea obligat să-l identifice cu numele său de copil, Topotel, și 2) Dacă fiica sa și fiul acesteia erau legatari universali, de ce se mai arată că sunt chemați la întreaga avere;

Având în vedere că obiecțiunile sunt fără temei, fiindcă arătarea numelui, pe care-l avea nepotul lui Disescu ca copil, arată sentimentul de iubire pe care Disescu îl avea față de nepotul său; că de aceea pentru Disescu, nepotul său, născut din căsătoria fiicei sale cu George Derussi, se chiamă Costică Derussi-Disescu; că acest sentiment îl arată Disescu și prin scrisoarea din 12 Martie 1925, când îi spune nepotului său: „Știi ce-am făcut pentru tine sufletește și economiceste. Să nu schimbi nimic din voințele mele lăsate în scris mamei și tatălui tău. Să continui a-i iubi. În altfel legea morală nu te va apăra. Să nu uiți câte ți-am spus pentru viața ta și pentru averea ta, ce ți-am lăsat numai prin munca mea”; iar ca iscălitură în scrisoare, se vede „C. G. Disescu, Topata”; că nefondată este și obiecțiunea, că nu-și avea nici un rost să se mai spună, că fiica și nepotul lui Disescu, sunt chemați la întreaga succesiune, când s'a arătat că sunt legatari universali, fiindcă de multe ori, fie pentru a fi mai armonioasă o frază, fie pentru a o

face mai clară, se repetă și lucruri cari ar putea să lipsească într-o frază;

Având în vedere că în testament, după ce se arată averea lui Disescu, se continuă cu arătarea că legatarii vor da soției lui Disescu, 100.000 lei pe fiecare an la două termene: 1 Ianuarie și 1 Iunie; că mai departe spune: „Văduvia soției mele cu dreptul său legal la pensiunea datorată Statului, are dreptul la mobilele din odaia sa locuită, din salonul ce va fixa, din trăsura mică cu doi cai, la rufăriile toate, etc.”; că reclamanta a susținut că confuziunea din această frază învederează că Disescu nu era sănătos la minte, când a făcut testamentul;

Având în vedere că această frază desigur are greșeli gramaticale numeroase; că din ea se vede că Disescu a lăsat văduvei, soției sale, care avea dreptul la pensiunea datorată de Stat, mobilele din odaia locuită, din salon, i-a mai lăsat trăsura mică cu doi cai, etc.; că în frază se văd astfel greșeli gramaticale, nu se văd însă lipsuri ale gândirii, fiindcă din frază se vede că a gândit și ce a voit Const. Disescu;

Având în vedere că greșelile gramaticale sunt numeroase la oameni distrați; că acest caracter îl avea Disescu și înainte; că la dosar s'a pus de către pârîtă o telegramă, trimisă de Disescu înainte de război unui doctor din Berlin, care făcuse o operație soției sale; că Disescu scriind telegrama, a scris adresa: „Docteur Martin 85 Elsasserstrasse, Bucarest”; că pe urmă a șters cuvântul Bucarest, scriind deasupra „Berlin”; că acest fapt arată spiritul distrat al lui Const. Disescu;

Având în vedere că tot greșeli gramaticale cuprinde și fraza unde Disescu spune că a achitat suma de 25.000 lei, împrumutată dela soția sa;

Având în vedere că fraza: „Nu cred nimănui nici o datorie, poate ceva curent”, dacă nu are o exprimare corectă, sensul ei este clar; prin ea Disescu arată că nu crede să aibă o datorie către cineva; că poate să fie o datorie curentă;

Având în vedere că greșeli de acest fel se mai văd până la sfârșitul testamentului; că însă, după cum s'a arătat, ele nu arată o lacună în mintea lui Disescu; că ele arată numai scrisul unui om distrat;

Având în vedere că pentru a fixa, cum era Disescu în anul 1923, trebuie arătat că Disescu în acel an a fost raportor al Constituției la Senat; că debaterile parlamentare dela Senat arată mintea strălucită a lui Disescu, care a făcut din el o figură aleasă a acestor țări. (A se vedea discuțiile de sub art. 21, 22, 23, 103, 129 și 130 din Constituția adnotată de Lascarov-Moldoveanu).

Având în vedere că pe de altă parte, în testamentul lui Disescu, acesta se ocupă pe deoparte de soția sa; aceasta urma să aibă pensia lui Disescu; prin testament i se mai lasă 100.000 lei anual, sumă mărită prin testamentul din 1926 la 120.000 lei; pe lângă aceasta, reclamanta Aristia Disescu mai avea ca proprietate moșia Talpa, din județul Vlașca, în întindere de 500 pogoane; iar pe de altă parte, Disescu se îngrijise de fiica sa și de nepotul său, pentru care avea afecțiunea despre care s'a vorbit mai înainte;

Având în vedere că aceste fapte arată că în anul 1923, când Disescu a fost raportor al Constituției, mintea sa care a ridicat debaterile parlamentare, a putut să facă un testament; că dacă prin acel testament averea sa a trecut la fiica sa și fiul acesteia, aceasta se explică prin sentimentele pe care Disescu le avea față de ei; că soției sale, Disescu, a considerat că la vârsta ei, îi este suficientă pensia sa, renta lăsată prin testament și veniturile moșiei, pe care aceasta le avea ca proprietate a ei;

Având în vedere că desigur, în ultimii ani ai vieții sale,

boala și vârsta lucraseră asupra lui Disescu; că, însă nu acest timp interesează, ci timpul când Disescu și-a făcut testamentul; că, după cum s'a rătat anul când Disescu și-a făcut testamentul, este anul când Disescu a fost raportor al Constituției la Senat;

Având în vedere că din cele expuse, stabilindu-se, că din testamentul lui C. Disescu din anul 1923, nu rezultă insanitatea de spirit, în cazul acesta nu se poate încuviința expertiza cerută de reclamantă; că se respinge și proba cu martori cerută de reclamantă;

Având în vedere că reclamanta a atacat și testamentul din 1926, pe motivul însușirii de spirit, cum și al captației; că însă prin acest testament, legatul reclamantei a fost majorat la 120.000 lei; că stabilindu-se că testamentul din 1923 este valabil, nu se poate vorbi de testamentul din 1926, că a fost rezultatul unei captații, fiindcă prin el situația reclamantei s'a făcut mai bună; că de asemenea nici de insanitate de spirit nu se poate vorbi, când se discută acest testament, fiindcă el nu este decât testamentul din 1923 cu o dezvoltare mai mare în expunere;

Că, stabilindu-se acestea, acțiunea reclamantei se găsește nefondată, și fiind inutil să i se mai admită cererea făcută în subsidiar, față de cele expuse, acțiunea reclamantei urmează a fi respinsă.

Pentru aceste motive, Tribunalul respinge ca nefondată acțiunea.

(ss) Hariton Udrea, Gh. Macarovici.

A apărut:

LEGEA PENTRU REGLEMENTAREA DATORIILOR AGRICOLE ȘI URBANE din 7 Aprilie, 1934 însoțită de expunerea de motive, avizul consiliului legislativ și rapoartele dela Cameră și Senat, în Biblioteca legilor Uzuale adnotate, sub nr. 468, la CURIERUL JUDICIAR. Prețul 40 lei.

DESPRE PETIȚIUNEA DE EREDITATE ÎN DREPTUL COMPARAT, de d-l profesor Alex. Cerban, dela Facultatea de Drept din București.

Această lucrare ce formează una din materiile tratate la cursul său de doctorat este ultimul cuvânt asupra chestiunii alcătuind cea mai complectă monografie asupra materiei, așa încât, din cauza dezvoltării ce i s'a dat, va putea fi folosită nu numai de către studenți pentru examene, ci mai ales de către d-nii avocați și magistrați.

Conține 162 pagini și se află de vânzare la *Curierul judiciar* și la principalele librării. *Prețul 140 lei.*

Rugăm stăruitor pe domnii abonați din provincie a nu aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorului nostru Mihail Stama, singurul împuternicit pentru provincie, D-l C. Petculescu fiind pentru Capitală, și a binevoi să trimeată achitarea abonamentului prin mandat poștal direct la Administrația Revistei „CURIERUL JUDICIAR” București, Artei 5, notând pe cotorul mandatului poștal, abonamentul datorat partida No...